САРДЭЧНЫЯ ПРЫВІТАННІ ДЭЛЕГАТАМ V З'ЕЗДА БГКТ

V З'ЕЗД БГКТ

26 і 27 ЛЮТАГА Г. Г. АДБУДЗЕЦЦА Ў БЕЛАСТОКУ V З'ЕЗД БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА. З'ЕЗД ПАДВЯДЗЕ ВЫНІКІ ДЗЕСЯЦІГАДОВАЙ ДЗЕЙНАСЦІ БГКТ І ВЫЗНАЧЫЦЬ НАПРАМКІ ДАЛЕЙШАЙ ПРАЦЫ.

ПРАЦА З'ЕЗДА ПРАХОДЗІЦЬ БУДЗЕ Ў ПАМЯШКАННІ ГП БГКТ І ПАЧНЕЦЦА А ГАДЗІНЕ 10.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 9 (522) ГОД XI 27 ЛЮТАГА 1966 г. ЦАНА 60 гр

ПАРАДАК ДНЯ V З'ЕЗДА БГКТ

1. УРАЧЫСТАЕ АДКРЫЦЦЁ З'ЕЗДА.
2. ДАКЛАД ГП БГКТ.
3. ДЫСКУСІЯ.
4. ВЫБАРЫ ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ І ГАЛОЎНАЙ РЭВІЗІЙНАЙ КАМІСІІ.
5. ПРЫНЯЦЦЁ ПАСТАНОЎ.
6. МАСТАЦКАЯ ЧАСТКА Ў ВЫКАНАННІ МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ БГКТ.

НАШЫ ДАСЯГНЕННІ

(З даклада ГП БГКТ на V з'езд Таварыства)

Жывем і працуем мы ў той шчаслівы час, калі ўпершыню ў гісторыі інтарэсы дзяржавы не толькі не стаяць у разрэз з інтарэсамі нацыянальных меншасцей, але наадварот, калі ў інтарэсе самой дзяржавы з'яўляецца поўнае развіццё гэтых меншасцей.

З перамогай рэвалюцыі ў Польшчы пачалася новая эпоха ў жыцці беларусаў. Найвялікшым дасягненнем яе ў беларускім асяроддзі з'яўляецца тое, што яна падняла да актыўнай творчасці ўсіх беларусаў, вырвала іх з цемры і адсталасці.

Народная ўлада стварыла нам спрыяльныя ўмовы для арганізацыйнага жыцця, для вядзення працы на роднай мове і ў нацыянальных традыцыях.

Сённяшні з'езд закрывае 10-цігадовы перыяд дзейнасці Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Усе гады нашай дзейнасці знаменаваліся пошукамі найбольш эфектыўных форм працы, тварэннем матэрыяльнай базы, гуртаваннем актыву да рэалізацыі пастаўленых перад БГКТ заданняў. У кожнай галіне яго працы ў паасобных гадах былі свае дасягненні і былі недахопы. Пэўным з'яўляецца толькі факт вялікага сталага ўздзеяння Таварыства на грамадска-культурнае жыццё беларускай нацыянальнай меншасці ў Польскай Народнай Рэспубліцы.

Зараз Беларускае грамадска-культурнае таварыства налічвае 5 550 членаў згуртаваных у 154 гуртках, якія падпарадкаваны 8 праўленням аддзелаў БГКТ.

Найвялікшымі аддзеламі, групуючымі па 1500 членаў, з'яўляецца Гайнаўка і Бельск, 1000 членаў налічвае арганізацыя ў горадзе Беластоку, іншыя аддзелы меншыя, хоць маюць таксама перспектывы развіцця.

Беларускае таварыства мае добры актыў як у аддзелах так і пры Галоўным праўленні. Многія з гэтых людзей выконваюць абавязкі з вялікай ахвярнасцю і добрасумленна.

Наша Таварыства, асабліва ў першых гадах сваёй дзейнасці, многа ўвагі прысвячала стварэнню базы дзейнасці арганізацыі, якая не мела на пачатку фактычна нічога. Зараз мы маем уласнае памяшканне дастасаванае да патрэб культурнай працы Таварыства, поўнае абсталяванне ГП і ўсіх аддзелаў БГКТ, у тым ліку сучаснае клубнае абсталяванне ў Беластоку, Варшаве, Гайнаўцы, маем аўтамашыны, кінаапаратуру, дзесяткі вартасных інструментаў музычных і сотні народнага адзення. Усё гэта дазваляе пашыраць нам працу.

Найвялікшае ўздзеянне аказвае прэсавы орган ГП штотыднёвік «Ніва», якая рэгулярна выходзіць ужо 10 год.

Рэдакцыя «Нівы» добра выконвае свае асноўныя заданні. Выпрацавала яна свой профіль. Бясплатны дадатак «Зорка» аказвае велізарны ўплыў у выхаванні і навучанні дзяцей беларускай нацыянальнай меншасці.

Характэрна, што на працягу 10 год падпіска «Нівы» амаль падвоілася.

Другой галіной дзейнасці БГКТ, якая за 10-годдзе аказала на беларускае насельніцтва вялікае ўздзеянне, прынесла арганізацыі папулярнасць і аўтарытэт, была выдавецкая дзейнасць. За гэты час выдадзена 17 кніжак, а менавіта: 10 каляндароў, 2 навуковыя зборнікі, 6 літаратурных кніжак як: «Рунь», «Дзядзька Лявон», «Белавежскія матывы», «Мой родны кут», «Прамень думкі» і літаратурны альманах «Белавежа». Агульны тыраж усіх выданняў склаў 74 600.

На выдавецтвах ГП БГКТ насельніцтва вучылася чытаць па-беларуску, пачула патрэбу карыстання з бібліятэчных кніжак.

Сярод шматкірунковай дзейнасці БГКТ ад пачатку існавання арганізацыі выдзяляецца прапагандова-лектарская праца: гутаркі, даклады, гутаркі па радыёвузлах.

Кароткія гутаркі праводзяцца найчасцей на акалічнасныя тэмы перад кінасеансамі, выступленнямі эстрады «Лявоніха» і аматарскіх калектываў, і гэтак далей. За 10 год праведзена іх 1564.

Даклады праводзяцца найчасцей членамі лектарскай групы, якая існуе пры ГП. На працягу 10 год існавання Таварыства праведзена каля 440 дакладаў на розныя тэмы як: міжнароднае становішча, дасягненні ПНР у паасобных галінах яе жыцця, аб польска-беларускіх культурных сувязях, гісторыі БССР, працы БГКТ, на сельскагаспадарчыя тэмы і гэтак далей. Лік дакладаў узрастаў з на годы розных гадавін і агульнадзяржаўных кампаній.

(Працяг на стар. 2)

10 год БГКТ

ЮБІЛЕЙНАЕ

Дзеячам БГКТ прысвячаю

Дзесяць год ў гісторыі — нямнога,
Быццам дзесяць макавых зярнят.
Дзесяць год аднак жыцця людскога
Гэта, безумоўна, вельмі шмат.

Дзесяць год аддадзеных народу —
Не патрачан надарэмна час.
Працаю Вы ўнеслі свежы подых
У новае жыццё народных мас.

Дых наперад! Дружна і упарта
Новыя вяршыні здабываць.
Для народа жыць напэўна варта,
Для народа варта працаваць!

ВІКТАР ШВЕД

Багаты плён дыскусіі

У перадз'ездаўскай дыскусіі аб паляпшэнні працы Беларускага грамадска-культурнага таварыства на старонках «Нівы» забрала голас 16 асоб. Ва ўсіх дыскутантаў адчуваліся шчырыя клопаты і імкненні адносна ўдасканалення стылю і форм працы БГКТ, адносна большага ўплыву нашай арганізацыі на беларускае асяроддзе. Трэба сказаць, што дыскусія была вельмі плённая. Дала яна многа канкрэтных прапаноў.

Хто браў удзел у гэтай дыскусіі? І так, у перадз'ездаўскай трыбуне на старонках «Нівы» выступіла: 4-ох педагогаў, 3-х штатных працаўнікоў Галоўнага праўлення БГКТ, 4-ох журналістаў, 2-х пенсіянераў, 1 працаўнік музея, 1 бібліятэкар і 1 рамеснік. Палавіна дыскутантаў, гэта значыць 8 асоб, жыве ў Беластоку, 3-ох у Варшаве, 2-ух у Бельску, 2-ух на Гайнаўшчыне і адзін у Торуні.

Уся дыскусія вялася ў асноўным вакол 3-ох праблем, а менавіта: 1) арганізацыйныя справы БГКТ, 2) культурна-асветныя, 3) навукова-літаратурныя.

У арганізацыйных справах дамінавалі пытанні аб ролі і значэнні гуртка на вёсцы. Адны даказвалі, што БГКТ са сваёй культурна-асветнай працай на вёсцы паспяхова можа ісці без гуртка, а другія — што калі не будзе гуртка, дык і не будзе арганізацыі БГКТ. Цікавым з'яўляецца тое, што малодшае пакаленне дыскутантаў аб гуртку выказваецца з песімізмам, а старэйшае пакаленне — з аптымізмам, што аб гуртку гаварылі людзі, якія жывуць у Беластоку, Варшаве, у Бельску і Гайнаўцы, але ніхто не забраў голасу ў дыскусіі з гуртка на вёсцы і не сказаў, на колькі ў практыцы маглі б выкарыстаны быць адны або другія прапановы.

Многа ўвагі ў арганізацыйных справах звернута на супрацоўніцтва БГКТ з арганізацыямі і установамі.

У гэтай дзялянцы працы ў нас многа недахопаў. І таму вельмі каштоўным з'яўляюцца прапановы С. Яновіча, калі ён гаворыць, што БГКТ не папрацавала дастаткова над тым, каб такія арганізацыі як: ЗМВ, ЗГП, ЛК, КГВ, ПДК, Аб'яднанні аматарскіх тэатраў, якія дзейнічаюць у беларускім асяроддзі, бралі пад увагу нацыянальную спецыфіку. Аб недахопе каардынацыі працы з іншымі арганізацыямі і аб падборцы кваліфікаваных кадраў да працы ў БГКТ прысвяцілі, між іншым, свае публікацыі таксама Арцём Чыквін, Васіль Дзун, Уладзімір Станкевіч, Віктар Швед і іншыя. Уладзімір Паўлючук прапануе, каб апрача індывідуальнага членства існавала яшчэ калектыўнае членства, і каб індывідуальныя члены БГКТ уплачвалі на конт таварыства акрэсленую гадавую складчыну і атрымлівалі ад таварыства ўсе яго выданні з «Нівою» ўключна. Гэты прапановы неяк не знайшлі падтрымкі ў дыскусіі.

Нельга згадзіцца з сябрам Кастусём Сідаровічам адносна разбудовы штатнага апарата і паклікання столькі намеснікаў старшыні і сакратароў. Поўнасцю, аднак, трэба падтрымаць тое, што актыў, а перш за ўсё штатныя працаўнікі БГКТ, павінны быць патрыётамі роднай мовы.

Напэўна правільна падкрэслівалі дыскутанты той факт, што ў нас мастацкая самадзейнасць павінна шырэй развівацца, што гурткам БГКТ трэба дапамагаць у іх працы.

З культурна-асветнай праблематыкі на асаблівае падкрэсленне заслугоўвае дыскусійны артыкул А. Карпюка пад загалоўкам «Шкодная інтэрпрэтацыя ролі БГКТ у галіне асветы». У ім гаворыцца аб тым, што «калі не было БГКТ, асветныя ўлады больш цікавіліся школьніцтвам, а калі стала БГКТ існаваць, беларускім школьніцтвам займаюцца яны толькі фармальна».

І тут роля БГКТ як інспіратара і сігналізатара павінна быць значна большая. Дырэктар беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску, Мікола Гайдук, між іншым, выступае з пастулатамі, каб унесці ў статут папраўку аб доступе школьнай моладзі ў БГКТ. Гэтую вельмі істотную справу павінен вырашыць з'езд.

Дыскусія звярнула ўвагу на далёка недасканалы рэпертуар для мастацкіх гурткоў, на змест дакладаў і радыёгутарак, на ўзровень «Лявоніхі», на інструктарскія кадры для гурткоў і т. д. Адным словам цэлая крыніца карысных прапаноў для далейшай працы.

(Працяг на стар. 2)

АБ „БЕЛАВЕЖЫ"

Вядомы беларускі літаратуразнавец А. Мальдзіс змясціў у мінскім часопісе «Літаратура і Мастацтва» цікавы артыкул — **«Белавежа», нумар першы»** — прысвечаны разгляду нашага літаратурнага альманаха «Белавежа».

Трэба зазначыць, што гэта першая публікацыя аб нашым альманаху.

«Ніва» тым разам безнадзейна спазнілася.

А. Мальдзіс у сваім артыкуле шмат месца прысвяціў Алесю Барскаму і яго творчасці. Характарызуе яго, як аднаго з найбольш таленавітых беларускіх пісьменнікаў у Польшчы. Ён піша:

«Творы А. Барскага прысвечаны пераважна роднай Беласточчыне, яе людзям, не маляўнічым краявідам. У вершах паэта гучыць гарачая любоў да сваёй бацькаўшчыны, да той зямлі, з якой ён увабраў «сокі роднай глебы і пахі хлеба, і водар лугу».

Гаворачы аб прозе ў альманаху «Белавежа» А. Мальдзіс станоўча ацэньвае апавяданні «Воўчы след» Міколы Лобача, «Пралеска» Віцука Склубоўскага і «Чаканне» Віктара Рудчыка.

«Прыемна адзначыць, — піша А. Мальдзіс, — што амаль ва ўсіх празаікаў намячаецца свая тэма, уласная творчая манера».

Аб Уладзіміру Паўлючуку піша, як аб тым, хто ўмее «паэтызаваць успаміны дзяцінства». Беларускі літаратуразнавец з выразнай сімпатыяй патрактаваў творчасць Міколы Гайдука і Антося з Лепля, пішучы:

«Свой творчы почырк асабліва адчуваецца ў апавяданнях Міколы Гайдука і Антося з Лепля. Першы з іх, адштурхоўваючыся ад паасобных радкоў Іпацьеўскага летапісу. вядзе чытача ў Беларусь часоў феадальнай раздробленасці».

Проза, надрукаваная ў альманаху «Белавежа» зрабіла на А. Мальдзісу агульна кажучы добрае ўражанне. Характарызуе яе так:

«Далёка не ўсе апавяданні альманаха раўназначныя ў мастацкіх адносінах. Ёсць сярод іх творы рытарычныя, прамалінейныя, апісальныя. Некаторыя напісаны невыразнай, бледнай мовай. Але сярод іх няма твораў графаманскіх і твораў абыякавых».

У падобным духу выказаўся беларускі літаратуразнавец і аб паэзіі надрукаванай у нашым альманаху. У сваім артыкуле цытуе радкі творчасці Дзімітра Шатыловіча і Віктара Шведа (з верша «Бацькоўскі парог»).

Высока ацэньваецца ініцыятыва рэдакцыйнай калегіі альманаха адносна публікацыі мастацкай аўтабіяграфіі вядомага беларускага спевака Міхала Забэйды-Суміцкага.

Пішучы аб рэпрадукцыях твораў нашых «белавежаўскіх» мастакоў А. Мальдзіс канстатуе:

«Найбольш моцнае ўражанне робяць малюнкі гайнаўскага настаўніка Віктара Кабаца. Ён услаўляе прыгажосць Белавежскай пушчы»...

У заканчэнне свайго артыкула А. Мальдзіс выказаў спадзяванне, што альманах пераўтворыцца ў добрае перыядычнае выданне, **а ягоная рэдкалегія будзе больш патрабавальна ставіцца да мастацкага ўзроўню публікуемых твораў** (падк. мною).

Разам з артыкулам А. Мальдзіса апублікавана ў «Літаратуры і Мастацтве» падборку вершаў нашых паэтаў.

А менавіта:

«М. Багдановічу» А. Барскага, «Беларуская песня» Алеся Свіська, «Кошык» Уладзіміра Гайдука, «Новае» Юркі Зубрыцкага і «Беларусь» Віктара Шведа.

Выступленне вядомага беларускага літаратуразнаўца А. Мальдзіса з артыкулам аб альманаху «Белавежа» на старонках «Літаратуры і Мастацтва» (№ 10) вельмі каштоўнае нашаму літаратурнаму асяроддзю.

Сакрат Яновіч

На здымку: прэзідыум Пленума.

ПЛЕНУМ ГП БГКТ

13 лютага адбылося апошняе ў гэтай кадэнцыі пленарнае пасяджэнне Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. На пленуме быў зачытаны даклад на V з'езд БГКТ. Падчас дыскусіі над дакладам узяло ўдзел 14 асоб. Удзельнікі пленума ўнеслі шмат каштоўных паправак да даклада. Датычылі яны найбольш гурткоў БГКТ у тым сэнсе, каб паказаць іх ролю ў асяроддзі, каб паказаць іх цяжкасці і перспектывы ў далейшай дзейнасці. Васіль Дзун з Гайнаўкі расказаў аб зацікаўленні жыхараў вёсак тэматыкай БГКТ. У час абслугоўвання гурткоў заўсёды на сходах прысутнічала вельмі многа людзей, а пасля кожнага з іх былі ахвотныя, каб уступіць у рады беларускай арганізацыі.

Сяброўка Лідзія Бялецкая прапанавала ўнесці ў даклад на з'езд надзвычай прыхільныя адносіны партыйных устаноў да БГКТ. Гаварыла яна на падставе справаздачна-выбарчых канферэнцый у Бельску і Мілейчыцах, дзе сакратары Павятовых камітэтаў партыі забіралі голас і дэкларавалі ўсебаковую дапамогу. Член рэвізійнай камісіі Аляксандр Кунах у сваім выступленні падкрэсліваў цягу моладзі да ўсяго новага, асабліва калі разыходзіцца аб мелодыі, музыку, мастацкія выступленні. Прапанаваў ён, каб эстрада «Лявоніха» таксама змяніла частку свае праграмы, у якой знайшліся б сучасныя мелодыі і танцы.

Некаторыя ўдзельнікі пленума звярталі ўвагу на недакладныя публікацыі ў цэнтральным друку аб беларускай меншасці ў Польшчы. Таварышы Аляксандр Харкевіч і Мікола Лебядзінскі гаварылі аб школьніцтве, аб падрыхтоўцы падручнікаў для школ, у якіх навучаецца беларуская мова.

У пленуме ўзялі ўдзел прадстаўнікі Міністэрства ўнутраных спраў: Station Шумоўскі, Вацлаў Рукат і прадстаўнікі Ваяводскага камітэта ПАРП — Уладзімір Канстаньчук і Уладзімір Сянкевіч. (мх)

устрэча з сакратаром ВК ПАРП

19 лютага г.г. сакратар ВК ПАРП Вітальд Мікульскі ў прысутнасці загадчыка адміністрацыйнага аддзела ВК ПАРП Уладзіміра Канстаньчука прыняў кіруючы актыў ГП БГКТ. Дзеячы БГКТ паінфармавалі сакратара ВК ПАРП аб дасягненнях Таварыства і аб падрыхтоўцы да V з'езда.

ДАСЯГНЕННІ

(Працяг са стар. 1)

Многа месца ў працы нашай арганізацыі займалі асветныя справы, хоць непасрэдна за іх адказваюць школьныя ўлады. Аднак школы працуюць у беларускіх асяроддзях, у іх вывучае родную мову 12 тысяч дзяцей, і таму БГКТ забавязана з імі супрацоўнічаць і аказваць дапамогу. За гады народнай улады, як ніколі дагэтуль на Беласточчыне, развіваецца сетка школ з навучаннем беларускай мовы. Вядзецца яна ў 185 пачатковых школах, чатырох ліцэях і на кафедры Варшаўскага універсітэта.

Ад пачатку існавання арганізацыі на з'ездах, пленумах, прэзідыумах і ў штодзённай працы асветнай праблематыцы прыдавалася вялікая ўвага. Актыў ГП, аддзелаў і штатныя працаўнікі ГП часта наведваюць школы, прысутнічаюць на школьных урачыстасцях, бацькоўскіх сходах, на канферэнцыях ЗНП, ды і на кошт БГКТ кожны год праводзяцца канферэнцыі настаўнікаў беларускай мовы, адбываюцца сустрэчы з кіраўніцтвам ГП, з нашымі пісьменнікамі, арганізуюцца для школьнікаў на выгадных умовах экскурсіі аўтокарам ГП. Наша арганізацыя заўсёды ўрачыста адзначае Дзень Настаўніка, дапамагае ў забеспячэнні школ падручнікамі, у рэкрутацыі моладзі да паасобных школ, намагаецца ўздзейнічаць на кадравую палітыку.

Істотным момантам у асветнай працы ёсць пачытнасць кніжак. Нашае насельніцтва карыстаецца кніжкамі на трох мовах: польскай, беларускай і рускай з трох крыніц: публічных бібліятэк, школьных бібліятэк і бібліятэк БГКТ.

У чытальніцтве на польскай мове адстаем мы крыху ад агульнадзяржаўных паказанняў, але нямнога кніжак чытаем і на роднай мове. Зараз у 56 публічных бібліятэках ваяводства, 180 бібліятэках школьных і 7 бібліятэках БГКТ ёсць беларускія кніжкі ў лічбе каля 40 тысяч штук.

Характэрнай рысай беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы з'яўляецца імкненне да мастацкай самадзейнасці. Часта нават гаворыцца: «што вёска, то і калектыў».

Ад дзесяці год БГКТ забяспечвае аматарскі рух рэпертуарам на беларускай мове. Перавыдадзены спачатку ўсім ужо вядомыя п'есы: «Прымакі», «Паўлінка», «Суд» і пасля некалькі дадаткаў да «Нівы», дзве п'есы сваіх аўтараў, некалькі наступных у падрыхтоўцы, адбіта на шапіраграфе звыш 40 сцэнічных твораў. Можна сказаць, што першыя патрэбы ў рэпертуары задаволены.

Ад 15 лістапада 1960 года дзейнічае эстрадная група «Лявоніха». Паклікана яна з мэтай заспакойвання патрэб вясковага насельніцтва ў галіне культуры. Заданне сваё выконвае добра. На працягу 5 год працы дала 1160 канцэртаў, у тым ліку звыш 80% на вёсках, якія часта не наведала ў іх гісторыі нават кіно. Умовы канцэртавання тут выключна цяжкія, а больш праўдзіва назваць можна — няма іх зусім.

Не малая роля Беларускага таварыства ў прывіванні любві і пашырэнню дружалюбных адносін да народаў СССР, да суседа нашай краіны — Савецкай Беларусі. Садзейнічаюць гэтаму бясплатныя савецкія фільмы, якія Галоўнае праўленне сваёй кінаперасоўкай дэманструе ў памяшканні ГП, у вёсках і мястэчках Беласточчыны. Садзейнічаюць гэтаму ўрачыстыя акадэміі з нагоды Кастрычніцкай рэвалюцыі, дня Савецкай Арміі, дня перамогі над нямецкім фашызмам, адзначэнні гадавін класікаў беларускай і рускай літаратуры і г. д.

У 1965 годзе ў асноўным закончана арганізаванне разам з ГС-ам у Белавежы грамадскага этнаграфічнага музея, які зараз мае звыш 280 экспанатаў падрыхтаваных для наведвальнікаў. Нашыя вёскі захавалі яшчэ выключнае багацце экспанатаў, якіх з кожным годам усё менш і менш. Калі мы далей будзем сістэматычна праводзіць збор гэтых экспанатаў нашай матэрыяльнай культуры, а ўлады акажуць нам дапамогу ў атрыманні новага, большага памяшкання, паўстане ўнікальны рэгіянальны музей.

Дзесяцігадовая практыка дзейнасці БГКТ, яго дасягненні ў павышэнні культуры беларускага насельніцтва ў Польшчы, у пашырэнні яго грамадскай актыўнасці паказваюць на глыбокі сэнс існавання і дзейнасці БГКТ.

Канферэнцыя Дуброўскага аддзела

19 лютага г. г. адбылася ў Ячне справаздачна-выбарчая канферэнцыя Дуброўскага аддзела БГКТ.

У канферэнцыі прыняло ўдзел 49 дэлегатаў. Канферэнцыя выклікала вялікае зацікаўленне сярод насельніцтва Ячна і суседніх вёсак. Зала грамадскай святліцы была запоўнена жыхарамі навакольных вёсак, якія разам з дэлегатамі з увагай выслухалі справаздачны даклад праўлення аддзела.

У дакладзе многа месца прысвячалася дзесяцігадовым дасягненням БГКТ, дасягненням і цяжкасцям у працы праўлення аддзела.

Існаванне і дзейнасць БГКТ у Дуброўскім павеце мела вялікі ўплыў на самаадчуванне беларусаў, на ўздым нацыянальнай годнасці і гонару. Зараз няма такога чалавека, які баяў-

(Працяг на стар. 7)

Багаты плён дыскусіі

(Працяг са стар. 1)

Калі разыходзіцца аб навукова-літаратурную праблематыку, дык тут лепш за ўсё трэба сказаць аб артыкуле сябра М. Пецюкевіча пад загалоўкам «Звярнуць увагу на навуковы гурток і музей». У артыкуле, між іншым, гаворыцца: «праца гуртка павінна канцэнтравацца перш за ўсё на беларусазнаўстве г. зн. займацца праблемамі беларускай мовы, гісторыі, этнаграфіі, літаратуры, фальклору, народнага мастацтва і грамадскімі праблемамі беларускага асяроддзя ў Польшчы. Гэтыя галіны навукі амаль не распрацоўваліся ў беларускім асяроддзі».

Сябра Мар'ян Пецюкевіч выступае таксама з цікавымі прапановамі адносна музея БГКТ у Белавежы. «...У рамах дзейнасці мязея магла б працаваць фальклорная секцыя, якая занялася б сістэматычным зборам фальклорнага матэрыялу і агулам матэрыялаў духоўнай і грамадскай культуры, мог бы ён стаць нават навуковай лабараторыяй для этнографаў, фалькларыстаў, гісторыкаў культуры і мастакоў не толькі краёвых але і заграмічных».

Адначасова з падкрэсленнем важнасці навуковага гуртка і музея ўвесь артыкул з'яўляецца надзвычай каштоўнай прапановай, якую трэба ў будучым ажыццяўляць.

На значэнне друкаванага слова і аб патрэбе пашырэння выдавецкіх магчымасцей звярталі ў сваіх публікацыях члены літаратурнага аб'яднання «Белавежа» Алесь Барскі, Янка Чыквін і Сакрат Яновіч. Асноўны змест артыкулаў гэтых аўтараў можна выразіць у такім сказе: «калі не будуць пашырацца выдавецкія магчымасці, дык можна спадзявацца, што і навуковы гурток і літаратурнае аб'яднанне распадзецца».

Над гэтай справай для кіраўніцтва БГКТ трэба сур'ёзна задумацца, трэба давесці да парадку некаторыя арганізацыйныя недахопы і выкарыстаць усе існуючыя магчымасці, каб больш выдаваць літаратурных твораў і навуковых зборнікаў.

Дыскусія ў «Ніве» паказала на нявыкарыстаныя рэзервы дзейнасці, на нявыкарыстаныя магчымасці, падказала многа цікавых форм працы. Справа ў тым, каб усё добрае, усё, што нам можа дапамагчы, належна выкарыстаць, а тое, што непрыгоднае для нашай арганізацыі, што не здае экзамену ў практыцы, ад таго трэба адмовіцца. Наша арганізацыя не павінна заступаць у сваёй працы іншых устаноў ці арганізацый, а павінна выходзіць з тымі справамі і падымаць тыя праблемы, такія заданні, якія звязаны з нашай беларускай спецыфікай. Заданні палягаюць на тым, каб разам з польскім грамадствам браць удзел у руху культурна-асветным, справа ў тым, каб арганізаваць грамадскую энергію да канкрэтнай дзейнасці ў асяроддзі.

З дзейнасцю гэтай мусіць ісці ўнагу перакананне, што развіваючы ўласны рэгіён узбагачаем частку нашай вялікай супольнасці — нашу Айчыну.

М. ХМЯЛЕЎСКІ
старшыня ГП БГКТ

★ НАШЫ ІНТЭРВ'Ю ★ НАШЫ ІНТЭРВ'Ю ★ НАШЫ ІНТЭРВ'Ю ★

Як вы ацэньваеце дзесяцігадовую дзейнасць БГКТ?

Вашы прапановы на другое дзесяцігоддзе?

Адказваюць дзеячы Таварыства

СЯРГЕЙ КРЭЙЗА — старшыня аддзела БГКТ у Мілейчыцах.

1. Наступіў велізарны ўплыў на насельніцтва беларускага слова і беларускай культуры. Умацавалася дружба паміж палякамі і беларусамі. Асабліва спрыялі гэтаму канцэрты «Лявоніхі». Вялізную прапагандова-інфармацыйную ролю адыграла «Ніва». Ужо сам факт выхаду «Нівы» меў вялікі ўплыў на самаадчуванне беларускага насельніцтва, на пачуццё годнасці і нацыянальнага гонару.

Затым вялікую ролю адыграла выдавецкая дзейнасць. Кніжкі, выдадзеныя ГП БГКТ, асабліва календары, карыстаюцца вялікай папулярнасцю.

Дзякуючы гэтаму і таксама навучанню беларускай мовы ў школах беларуская літаратурная мова аказвае ўсё большы ўплыў на дыялект.

2. Шырэй разгарнуць працу ў напрамку знаёмства беларускага і польскага насельніцтва з гісторыяй супольнай барацьбы беларусаў і палякаў за станаўленне народнай улады ў Польшчы. Знаёміць з гэтымі падзеямі асабліва моладзь.

Неабходна пашырыць сетку беларускіх школ.

МІКАЛАЙ ЛЕБЯДЗІНСКІ — заслужаны настаўнік

Памятаю дзейнасць Таварыства ад самага яго нараджэння, сітуацыю, у якой была беларуская грамадскасць у той час і яе сённяшняе становішча. Хіба ж будзе слушнае сцверджанне, што міма шмат якіх аб'ектыўных прычын, зроблена вельмі многа ў галіне буджэння і развіцця нацыянальнай свядомасці і развіцця культуры.

Якія ж гэта аб'ектыўныя прычыны, якія ўплываюць адмоўна на большыя асягненні ў культурна-асветнай дзейнасці Таварыства?

Трэба сцвердзіць, што занікаюць даўныя звычаі, песні, якія складалі галоўныя элементы арыгінальнай і багатай беларускай духовай культуры. Назіраецца масавая міграцыя моладзі ў горад, дзе яна расплываецца ў польскай стыхіі і параўнальна лёгка асімілюецца. І таму дзейнасць Таварыства ў напрамку арганізацыі гурткоў выдабыцця, паказу прыгожасці нашай народнай духовай культуры спаўняюць вялікую выхаваўчую ролю. У гэтай працы Таварыства мае вялікія дасягненні.

Зроблена шмат, але ёсць яшчэ працы, як кажуць, непачаты край. У будучыні яшчэ большую ўвагу трэба звярнуць на развіццё беларускага школьніцтва, якое ўсцяж змагаецца з вялікімі цяжкасцямі і перашкодамі. Цяжкасці гэтыя агульнавядомыя — гэта хранічны брак тых ці іншых навуковых дапаможнікаў, і гэта найбольш знеахвочвае як дзяцей так і настаўнікаў. У шмат якіх мясцовасцях наглядаюцца непрыхільныя адносіны бацькоў і дзяцей да абавязку навучання роднай мовы, трактуючы яе як дадатковы непатрэбны прадмет. Гэта далёка не поўны пералік тых цяжкіх каменняў і бярвенняў, якія ляжаць на шляху цяжкай працы нашага Таварыства. Трэба быць яму ўдзячным за тую працу, якую не ўдалося зрабіць і пажадаць, каб у будучай працы было меней тых каменняў і бярвенняў на шляху.

ВАСІЛЬ ДЗУН — член ГП БГКТ, актывіст Гайнаўскага аддзела.

1. Найбольшыя дасягненні ў галіне выдавецкай дзейнасці. Дзесяць год выходзіць тыднёвік «Ніва», выдаецца дадатак да яе «Зорка» і літаратурная старонка «Белавежа». Штогод выдаецца каляндар. Выйшлі два альманахі і зборнік «Родны кут». Выдадзены вершы Бурша і Барскага, а таксама гумарэскі Дзядзькі Левана. Выйшлі два тамы навуковага зборніка і п'есы. Гэта зрабіць не так лёгка. Выданні Таварыства папулярны сярод насельніцтва. Пабольшваецца лік карэспандэнтаў «Нівы», асабліва сярод моладзі. Вялікую работу робіць «Лявоніха». Мяне вельмі цешыць таксама арганізаванне музея ў Белавежы.

2. Вельмі было б пажадана павялічыць кадры штатных працаўнікоў Таварыства. Асабліва ў Гайнаўскім і Бельскім паветах, дзе найбольш гурткоў. Арганізаваць на месцах Грамадскія камітэты таварыства. Гэта прычынілася б да спаборніцтва паміж грамадамі і цяснейшай сувязі з іншымі арганізацыямі, дзейнічаючымі на тэрыторыі грамады. Пажадана было б павялічыць фармат «Нівы». Больш выдаваць нашых маладых пісьменнікаў. Больш п'есак для аматарскіх гурткоў.

АЛЯКСАНДР ЗАКРОЙШЧЫК — актывіст Гайнаўскага аддзела.

1. Каб не было «Лявоніхі», «Нівы», календароў, аўтарскіх сустрэч з нашымі маладымі пісьменнікамі і рэпертуару для мастацкіх калектываў, дык мала адчувалася б на вёсцы існаванне Беларускага грамадска-культурнага таварыства.

2. У будучай працы трэба навязаць цеснае супрацоўніцтва з ЛьЗС-ам, таму што моладзь ахвотна горнецца да спорту. Гавару гэта на прыкладзе сваёй вёскі. У нас моцная спартыўная каманда, вядомая нават у ваяводстве. У ёй шмат членаў БГКТ. Многія актывісты БГКТ «абвешаны» грамадскімі абавязкамі, быццам ёлкі. Скажу пра сябе. Маю я 10 грамадскіх функцый. Пажаданым было б, каб Павятовае праўленне БГКТ у паразумленні з павятовымі камітэтамі партыі аблегчылі працу некаторых актывістаў БГКТ, звальняючы іх ад абавязкаў грамадскай працы ў іншых арганізацыях.

ХВЕДАР ГАЛЁНКА — старшыня галоўнай рэвізійнай камісіі БГКТ.

1. Наступіла большае ўзаемнае зразуменне паміж абедзвюма часткамі насельніцтва Беласточчыны, г. зн. беларускай і польскай. Гэта дазволіла раўнамерна ўключыць абедзве гэтыя часткі ў сацыялістычнае будаўніцтва. Другім дасягненнем — уратаванне ад забыцця народных песень, легенд і казак, сабранне экспанатаў у рэгіянальны музей, а таксама ўпарадкаванне беларускага школьніцтва.

2. а) Неабходна наладзіць бліжэйшае супрацоўніцтва з прафсаюзамі і палітычнымі арганізацыямі, каб лепш уключыцца ў працу над далейшым збліжэннем беларусаў і палякаў. З гэтай мэтай трэба паклікаць пры кожнай грамадскай і прафсаюзнай святліцы калектывы з мешаным рэпертуарам, польскім і беларускім.

б) Наладзіць цяснейшую сувязь бібліятэкі ГП БГКТ з гарадскімі, вясковымі і прафсаюзнымі бібліятэкамі з мэтай арганізавання лепшага абеспячэння ўсіх бібліятэчных пунктаў адпаведнай колькасцю беларускіх часопісаў і кніжак. Гэта будзе спрыяць пашырэнню пісанага слова сярод беларускага насельніцтва Беласточчыны.

в) Неабходна весці далейшую працу над збіраннем і забеспячэннем фальклора, песень, казак, убораў, прыладаў і твораў народнага мастацтва.

г) Неабходна павялічыць у Беластоцкім радыё, «Беластоцкай газеце» і «Ніве» колькасць матэрыялаў на тэму дасягненняў Савецкай Беларусі.

ЮРЫ ТУРОНАК — шматгадовы старшыня Варшаўскага аддзела БГКТ.

1. Ацэнка напэўна пазітыўная, асабліва ў параўнанні з мізэрным (за выключэннем адбудаванага школьніцтва) узроўнем культурна-асветнай працы сярод беларускага насельніцтва Беласточчыны перад паўстаннем БГКТ. Маю на думцы, вядома, культурна-асветную працу на беларускай мове і з улічэннем беларускай праблематыкі.

Ацэнка працы Таварыства пры гэтым даволі цяжкая. БГКТ цікавіцца хіба ўсімі пытаннямі грамадскага жыцця нашай нацыянальнай меншасці. Аднак у многіх важных галінах, як напр. школьніцтва ці культура было яно больш ці менш паспяховым памагатым адпаведніх дзяржаўных улад. Гэта, штопраўда, зразумела, аднак дзейнасці БГКТ у тых галінах ацаніць не вельмі ўмею. Можна, вядома, гаварыць аб развіцці школьніцтва ці культуры сярод беларускага насельніцтва, але не быў бы гэта адказ на пастаўленае пытанне.

Здаецца, што найбольш каштоўным поспехам БГКТ у першым 10-цігоддзі было згуртаванне і стварэнне магчымасці росту нашай інтэлігенцыі. У выніку маем і літаратурны рух, сотні аўтарскіх сустрэч, і пачаткі навуковых даследванняў і на канец выдавецкую дзейнасць.

Выключна важнай справай з'яўляецца таксама рост зацікаўлення беларускай культурай у нашым грамадстве. Узрос напэўна ранг беларускай мовы. Школы, мастацкая самадзейнасць, радыёвузлы, «Ніва» і «Зорка», немалая колькасць кніжных выданняў, якія разыходзяцца ў вялікіх, у параўнанні да ліку беларускага насельніцтва Беласточчыны, тыражах — маюць несумненна вялікае значэнне.

Здаецца, што БГКТ на працягу мінулага 10-годдзя нядрэнна папрацавала для нашага насельніцтва. Напэўна можна было зрабіць яшчэ больш. Ведаю, што ацэнка сучаснасці сучаснікамі даволі рэдка бывае правільнай. Ці і ў якой меры праца БГКТ аказалася карыснай для нашага народа — ацэніць гісторыя.

2. Ад 1963 г. (IV з'езд) няма ў мяне ахвоты на новыя прапановы.

СЯРГЕЙ БАРОЎСКІ — кіраўнік школы ў Ласінцы.

1. Беларускае таварыства ў значнай меры падняло значэнне роднай мовы. Асаблівую ролю адыграў рэпертуар для драмгурткоў, які шырока выкарыстоўваецца ў мастацкай самадзейнасці. БГКТ сваёю дзейнасцю прычыняецца таксама да ўмацоўвання нацыянальнай гордасці, да паменшання пачуцця прыніжанасці, калі разыходзіцца аб утойванні сваёй нацыянальнасці і аб адносінах да беларускага слова.

2. У далейшай працы БГКТ павінна звярнуць увагу на клуба-кавярні, на супрацоўніцтва з радамі клубаў і камісіямі культуры ГРН. Супрацоўніцтва гэта дасць многа карысці, таму што менавіта тут пачынае развівацца культурнае жыццё. Вельмі пільнай справай, якою павінна як найхутчэй заняцца ГП БГКТ, гэта стварыць магчымасць завочнай вучобы для выпускнікоў Завочнай настаўніцкай студыі, якія закончылі беларускую філалогію У нас у краіне няма пры універсітэтах завочнай філалогіі.

Сярод актывістаў БГКТ і настаўнікаў чуюцца такія галасы, што можна было б наладзіць завочнае абучэнне ў Мінску пры універсітэце або пры Педагагічным інстытуце ў Гродне. Ці ёсць такія магчымасці завочнага абучэння ў БССР, як найхутчэй павінна даведацца ГП.

УЛАДЗІМІР НАВІЦКІ — актывіст гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку.

1. Між іншым цэлую дзейнасць ацэньваю пазітыўна, а перад усім у тым, што на працягу дзесяці год БГКТ зрабіла вельмі многа. Асабліва ў беларускім нацыянальным пытанні.

Да ўтварэння БГКТ беларусы ў Польшчы (якія хацелі сябе лічыць беларусамі) не ведалі, да каго залічыцца. БГКТ разбудзіла беларускае насельніцтва і падало напрамак і спосаб сужыцця з польскім народам. Ідучы гэтым напрамкам беларускае насельніцтва прычынілася да ўмацавання народнай улады ў Польшчы.

Разгорнуты рух абудзіў найбольшых «адхільнікаў» да прызнавання сябе беларусамі. Праявілася гэта таксама ў беларускай моладзі, што было вельмі важным.

2. Мае прапановы на другое дзесяцігоддзе, між іншым, былі б наступныя:

Прыцягнуць яшчэ больш моладзі ў рады членаў БГКТ і разгарнуць шырэйшую з імі працу, якую трэба прыстасаваць да асяроддзя. Бо моладзь — гэта будучыня. Моладзь — гэта прадаўжальнік, пачатага старэйшымі, будаўніцтва сацыялізма.

Да асягнення сацыялізма патрэбна свядомасць, а каб давесці свядомасць да мас, трэба падрыхтоўкі. У сувязі з тым у далейшым БГКТ павінна паклапаціцца ў апрацаванні асноўнай праграмы працы з моладдзю. Праграма не павінна быць аднастайнай. Павінна яна быць дастасаванай да асяроддзя, гэта значыць горада ці вёскі.

Каб больш уактыўніць слабапрацуючыя аддзелы і гурткі, трэба ставіць перад імі заданні. Трэба патрабаваць ад іх апрацоўкі праграмы працы і складання справаздачы з іх выканання.

У члены Таварыства прымаць людзей больш актыўных, бо ад актыўнасці членаў залежыць узровень працы.

Розніць нас форма — яднае змест

Калі параўнаем групавыя здымкі членаў літаратурнага аб'яднання з першых гадоў існавання нашай арганізацыі са здымкамі членаў уваходзячых у аб'яднанне зараз, дык пераканаемся, што многія аўтары, якія выступалі ў нашым літаратурным жыцці пяць ці сем год таму назад, зніклі з нашых радоў беспаваротна. Аднак паявіліся і новыя твары — два ці тры гады таму назад нікому невядомыя. Хаця шкада, што часта адышлі людзі з несумненнымі задаткамі літаратурнага таленту, аднак трэба сказаць, што такая «плывучасць» у пачынаючым літаратурным руху — з'ява зусім заканамерная. Зрэшты, ядро нашай арганізацыі засталося някранутым. Амаль ад пачатку існавання літаратурнага аб'яднання дзейнічаюць у ім такія асобы як: В. Швед, В. Рудчык, Я. Чыквін, С. Раманчук, М. Гайдук, Я. Бурш, А. Барскі. Нягледзячы на некаторыя недаразуменні і канфлікты, можна мець надзею, што ўсе вылічаныя члены і ў далейшым будуць развіваць плённую дзейнасць у галіне літаратурнай творчасці. У сувязі з тым, што даны артыкул мае характар справаздачы, хацелася б у ім звярнуць увагу на нашы дасягненні і на некаторыя постаці нашых аўтараў. У першую чаргу хацелася б адзначыць выданні калектыўных зборнікаў: «Рунь», «Мой родны кут», «Белавежа» і зборнікаў індывідуальных: «Фельетоны Дзядзькі Леваня» Вагуркі, «Белавежскія матывы» Барскага, «Прамень думкі» Бурша. Найбольш пацяшальным фактам ёсць тое, што назіраем за несумненна ўзрастаючым узраўнем нашых выданняў. Хопіць параўнаць зборнік «Рунь», «Мой родны кут» і «Белавежу». Думаю, што ніхто не будзе пярэчыць, калі скажу, што паміж «Руннно» і «Белавежай» ёсць грамадная розніца ўзраўняў, якая можа быць зведзена да розніцы паміж літаратурнай аматаршчынай і прафесіяналізмам.

Што ж можна сказаць аб творчасці паасобных членаў нашай арганізацыі? Думаю, што многае. Аднак рамкі гэтай публікацыі дазваляюць толькі павархнасна кранууць гэтыя справы. Галоўная рыса творчасці нашых аўтараў праяўляецца ў індывідуальнасці іх стыляў і манер. Нават не ведаючы іх прозвішчаў лёгка адрозніць творчасць Бурша ад Шведа, Рудчыка ад Яновіча, Раманчука ад Гайдука, Чыквіна ад Дваракоўскага, Заставіна ад Зубрыцкага. Гэта разнароднасць творчых почыркаў і з'яўляецца доказам спеласці нашай арганізацыі. Бо аб сапраўднай творчасці аўтара можа быць гутарка толькі тады, калі мае ён сваё індывідуальнае непаўторнае аблічча, мае элементы сваёй «філасофіі». Займемся гэтымі індывідуальнасцямі.

Сымон Раманчук — празаік з вялікімі творчымі магчымасцямі і з вялікай адказнасцю за сваё літаратурнае слова. Балючы і трывожны. Просты і складаны, як ікона Андрэя Рублёва. Закаханымі вачыма заглядзеўся ў людзей. Яго героі высакародныя і добрыя — бо добры і высакародны іх стваральнік Раманчук, які ні ў творчасці, ні ў жыцці не хоча быць пракурорам, а толькі абаронцам ЧАЛАВЕКА!

Яша Бурш — аўтар, які шакіруе і палохае. Выклікае пратэсты, абурэнне, дыскусію (колькі ж мастакоў марыць аб такой рэакцыі чытача!). Неразгаданы, неадчытаны, незразумелы. Добры, капрызны, лагодны. Дзейнічае на мяне як пропасць — прыцягвае і адпіхае. У кожным вершы калечыць граматычныя нормы, гвалціць правапіс, кпіць з чытача, хаця ніколі да гэтага не прызнаецца. Тэматычны закід — замнога скача з кветкі на кветку.

Віктар Швед — заўзята трымаецца традыцыі «Нашай Нівы». Свеціць адбітым святлом традыцыі — як месяц святлом сонца. Згэтуль халоднасць яго паэзіі, нягледзячы на тое, што датычыць яна амаль выключна грамадскіх спраў і так многа ў ёй слоў аб сэрцы. Яго вершы напісаныя ў сучасным стылі (напр. Новы год) з'яўляюцца поўным крахам. Мусіць ён трымацца традыцыі і рыфмы, як Антэй трымаўся за зямлю. Сялянства Беласточчыны ставіць яго прозвішча ўслед за Купалам і Коласам. Я асабіста знайшоў бы для яго іншае месца. Так ці інакш хацелася б пажадаць Шведу творчай трывогі і болю.

Сакрат Яновіч у сваіх імпрэсіях паэтычны і чулы, можа часам слязлівы, як Матысякова, але шчыры. Думаю, што з часам вылечыцца з сентыменталізму і больш раскацiста зарагоча або чуллівей заплача.

Юрка Зубрыцкі — арыгінальны і смелы. Уцякае ў космас, які служыць аўтару толькі прадлогам да показу спраў глыбока земных і чалавечых. Добрая справа. Няхай піша.

Лявон Майсеюк — вельмі здольны, смешны і лянівы. «Многа думае — мала працуе». Мае несумненныя здольнасці камічнага абразавання здарэнняў. Думаю, што належыць да найздальнейшых нашых гумарыстаў. Малы Гогаль. Каб мог змусіць сябе да паслядоўнасці працы, зрабіў бы многа, але на гэта не заносіцца.

Янка Чыквін — паэт, празаік, прадуманы, развважны, суровы, крытычны. З багатым асацыяцыйным паэтычным мысленнем. У яго вершах сустракаюцца дасканалыя паэтычныя вобразы. Ёсць і слабенькія, утопленыя ў мнагаслоўі. Але ж гэты грэх можна прыпісаць многім з нас і ў першую чаргу мне.

(Працяг на стар. 5)

ДЭЛЕГАТЫ НА

КАСТУСЬ МАЙСЕНЯ

Запытаецеся ў любой вёсцы Гайнаўшчыны, хто гэта Кастусь Майсеня, вам адразу адкажуць: «гэта наш прэзас ПЗГС-у з Гайнаўкі». Вось гэтыя словы «наш прэзас» многа самі за сябе гавораць. Кастусь Майсеня вялікі аўтарытэт і пашану здабыў у Гайнаўскім павеце. Дзякуючы сваім арганізатарскім здольнасцям Гайнаўскі павет вывеў на перадавое месца ў нашай краіне ў галіне вясковага гандлю. 94 вясковых крам пабудавана на Гайнаўшчыне, і ўсе яны пасучаснаму абсталяваны, вельмі часта прыгажэй як многія крамы Беластока. Многа карыснага робіць ён сялянам у галіне грамадскай камасацыі зямлі.

Кастусь Майсеня быў першым старшынёю Бельскага аддзела БГКТ. Праз многа ўжо год з'яўляецца членам прэзідыума Галоўнага праўлення.

МІКОЛА САМОЦІК

Найбольш адказная і адначасова найбольш ганаровая праца — гэта ў партыйнай інстанцыі. Мікола Самоцік працуе сакратаром Павятовага камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі ў Гайнаўцы. Яму прыходзіцца браць удзел у пасяджэннях, на якіх вырашаюцца ўсе справы павета, яго развіццё. А калі разыходзіцца пра культурна-асветныя справы, дык таварыш Самоцік мае ў гэтай дзялянцы найбольшы ўплыў, а часта рашаючае слова. Мікола Самоцік як член прэзідыума Галоўнага праўлення БГКТ прычыняецца таксама да вырашэння ўсіх праблем Беларускага таварыства ў Польшчы. Сваім аўтарытэтам і набытым вопытам арганізатарскай працы ў партыйнай інстанцыі аказвае ён вялікую дапамогу ў дзейнасці праўлення Гайнаўскага аддзела, якога членам ён з'яўляецца.

АЛЯКСАНДР РАФАЛОВІЧ

Многагадовы грамадскі старшыня аддзела БГКТ у Саколцы Аляксандр Рафаловіч узначальвае сялянскую партыю (ЗСЛь) у сваім павеце. З'яўляецца ён адначасова радным Павятовай рады нарадовай і прысвячае не мала часу ў працы ў іншых арганізацыях. Умела спалучае сваю штатную працу з грамадскаю. Калі прыходзіцца яму быць на вёсцы ў арганізацыях ЗСЛь, адначасова цікавіцца працай гурткоў БГКТ. Ён належыць да тых у павеце, якія заклалі БГКТ на Сакольшчыне, якія тварылі гісторыю нашай беларускай арганізацыі. Праз дзве кадэнцыі Аляксандр Рафаловіч быў членам прэзідыума ГП БГКТ.

ВІНЦУК СКЛУБОЎСКІ

Суддзя Ваяводскага суда ў Беластоку Вінцук Склубоўскі — вядомы актывіст Галоўнага праўлення БГКТ. З беларускім рухам звязаны ён быў і ў перадваенных гадах. Бярэ зараз актыўны ўдзел у навуковым гуртку і ў літаратурным аб'яднанні «Белавежа». Яго працы і літаратурныя, і навуковыя друкуюцца ў навуковых зборніках БГКТ, альманахах, календарах. Багатыя гістарычныя веды Вінцука Склубоўскага выкарыстоўвае шмат арганізацый, а найбольш Ваяводскі камітэт ПАРП. З'яўляецца ён выкладчыкам на вечаровым універсітэце марксізма-ленінізма.

Вінцук Склубоўскі вядзе грамадска юрыдычны пункт пры рэдакцыі «Ніва». Сотням людзей, а перш за ўсё чытачам «Нівы», дае ён праўныя парады.

МІКОЛА СЕРАДЗІНСКІ

Мікола Серадзінскі звязаны з Беларускім таварыствам ад часу заснавання Бельскага аддзела. Ад самага пачатку з'яўляецца яго актывістам, другую кадэнцыю старшынёй рэвізійнай камісіі і старшынёю гарадскога гуртка БГКТ у Бельску. Усім сэрцам аддадзены ён ідэям нашай беларускай арганізацыі, з'яўляецца творцам яе гісторыі.

Мікола Серадзінскі працуе кіраўніком Польскай ашчаднай касы (ПКО) у Бельску, якая мае свае філіі ў Гайнаўцы і Сямяцічах. Шмат у гэтай установе працаўнікоў, шмат адказнай работы. Але праца ідзе добра. Ужо падрад праз два гады (у 1964 і 1965 гадах) Бельскае ПКО займае першае месца ў сваёй дзейнасці на Беласточчыне. За добрую працу Мікола Серадзінскі быў узнагароджаны экскурсіяй на Крым. Нягледзячы на шмат прафесіянальных абавязкаў Мікола Серадзінскі знаходзіць час на грамадскую працу. З'яўляецца ён адначасова партыйным дзеячам. А вось некаторыя яго функцыі: сакратар партыйнай арганізацыі, намеснік рэвізійнай камісіі Павятовага камітэта ПАРП і тут жа старшынёй камісіі скаргаў, а таксама лектар выкладчыкаў партыйнай адукацыі. І вельмі ж добра, што дзеяч партыі з'яўляецца адначасова актыўным дзеячам нашай арганізацыі.

КАСТУСЬ МАСАЛЬСКІ

Хто зараз найбольш прысвячае часу Беларускаму таварыству ў гарадскім аддзеле? На гэтае пытанне кожны адкажа — Кастусь Масальскі. За праяўленне вялікай актыўнасці ў працы БГКТ у снежні мінулага года выбраны ён старшынёю аддзела. Па прафесіі ён з'яўляецца афіцэрам Войска Польскага. І гэта адзіны выпадак у гісторыі нашага таварыства, што афіцэр узначальвае аддзел БГКТ.

ЯРАСЛАЎ КАСТЫЦЭВІЧ

Яраслаў Кастыцэвіч ад мінулага навучальнага года на пенсіі. Быў ён 16 год дырэктарам Беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску. Сотні выпускнікоў клапатлівай рукой правадзіў ён у свет. Зараз яны інжынерамі, лекарамі, эканамістамі, фармацэўтамі, настаўнікамі. Ведае пра іх, любіць іх, хваліцца імі як уласнымі дзяцьмі. Бо прышлі да яго з вёсак Бельшчыны, нясмелыя, часта бедна, па-вясковаму апранутыя.

Яраслаў Кастыцэвіч з'яўляецца адным з тых людзей, якія з першых дзён існавання Беларускага таварыства стаў яго актывістам. Праз 10 год з'яўляецца ён членам Галоўнага праўлення БГКТ і з павераных яму абавязкаў прыкладна вывязваецца. Зараз сваім аўтарытэтам вялікую дапамогу аказвае ён Бельскаму аддзелу БГКТ.

ЯНКА АЗЯБЛА

Вёска Пянькі вядомая на Беласточчыне. Тут з'яўляецца адзін з лепшых сельскагаспадарчых гурткоў, які ўжо мае 5 трактараў з поўнымі камплектамі сельскагаспадарчых машын. Некалькі год таму назад у Пяньках адбываліся ваяводскія дажынкі. Амаль усе сельскагаспадарчыя працы ў Пяньках выконваюцца машынамі. Паспяхова развіваецца вёска. Немалая заслуга ў гэтым Янкі Азяблы, які аж да снежня мінулага года ўзначальваў сельскагаспадарчы гурток. Адначасова ён кіраваў драматычным і харавым калектывамі сваёй вёскі.

Падчас выбараў у рады нарадовыя ў мінулым годзе грамадскасць Беластоцкага павета выбрала яго на раднага Ваяводскай рады нарадовай. Янка Азябла праз некалькі кадэнцый быў старшынёю Міхалоўскага аддзела БГКТ. За грамадскую працу ў БГКТ Дзяржаўная рада адзначыла яго Залатым Крыжам Заслугі.

V З'ЕЗД БГКТ

ЛЮБА КУЛЫГІНА

Каго як каго, а Любу Кулыгіну амаль кожны дзень можна ўбачыць у памяшканні Галоўнага праўлення, дзе адначасова мае сваю сядзібу і гарадскі аддзел БГКТ. І ў час курсу ігры на акардэонах, і ў час вечарын, акадэмій і кінасеансаў. Люба заўсёды дапамагае іх арганізаваць, сочыць за парадкам. Яна закаханая ў песні. Любіць спяваць. І калі існаваў хор пры БГКТ, заўсёды была яго найактыўнейшым членам. Нягледзячы на тое, што шмат працы мае ў тэкстыльным прадпрыемстве, плануе свой час так, каб усюды ўкласці долю сваёй працы. Зараз з'яўляецца Люба Кулыгіна членам Прэзідыума гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку.

ВАЛЯНЦІН БУРАК

Заняўшы першае месца на цэнтральным аглядзе ў Гайнаўцы (1963 год) драмгурток з Левак з пастаноўкаю «Здарэнне на кірмашы» выступаў у Варшаве на аглядзе мастацкіх калектываў нацыянальных меншасцей. Галоўную ролю Бартламея выконваў Валянцін Бурак. Валянцін Бурак у сваёй вёсцы з'яўляецца асноўным чалавекам, чалавекам, які карыстаецца найбольшаю пашанаю сярод аднавяскоўцаў. Вось менавіта таму яны даверылі яму і функцыю солтыса, і функцыю сакратара партыйнай арганізацыі, і раднага. Дзякуючы арганізатарскай працы Валянціна Бурака арганізаваўся ў снежні мінулага года сельскагаспадарчы гурток, у які ўступіла 26 гаспадароў.

Як у кожнай вёсцы, так і ў Леўках, ёсць шмат большых і меншых праблем, якімі найбольш прыходзіцца займацца Валянціну Бураку. Вось хаця б узяць леўкаўскія сенажаці. Былі яны малаўраджайныя. Зараз яны загаспадараваны. У гуртку БГКТ пераважна маладыя людзі. І Валянцін Бурак з'яўляецца адным з найбольш актыўных яго членаў, і сваім аўтарытэтам спрые развіццю яго дзейнасці.

АНАТОЛЬ КАСЦЮК

Анатоль Касцюк з'яўляецца дырэктарам Мілейчыцкай кафлярні. Як у кожнага дырэктара, таксама і ў яго многа абавязкаў. Заўсёды выкананне плана, заўсёды павышэнне якасці прадукцыі і адначасова рацыяналізатарства — вось толькі некаторыя, даволі складаныя, абавязкі дырэктара. Немалыя абавязкі Анатоля Касцюка і ў праўленні Сямяціцкага аддзела БГКТ, якога ён з'яўляецца і праяўляе вялікую актыўнасць.

ЯНКА ПЯТРОЎСКІ

18-цігадовы юнак Янка Пятроўскі з'яўляецца адным з найбольш актыўных маладых людзей сваёй вёскі. У снежні мінулага года члены гуртка БГКТ выбралі яго на старшыню. Аб Янку ў Пасынках (Бельскі павет) можна пачуць толькі добрае. Яго жаданні да грамадскай працы, імкненні, каб зрабіць нешта карыснае для сваёй вёскі, для сваёй моладзі — гэтыя рысы падкрэсліваюць таксама настаўнікі мясцовай сямікласнай школы. Янка адзіны сын у бацькоў. Ён у будучыні заступіць бацьку на гаспадарцы. Вось таму цікавяць яго сельскагаспадарчыя веды, якія ён намагаецца пашырыць.

ЯЗЭП АЛЬШЭЎСКІ

Язэп Альшэўскі працуе падінспектарам аддзела асветы ў прэзідыуме Павятовай рады нарадовай у Бельску. Гэтая ўстанова для БГКТ вельмі важная. І вельмі добра, калі працуюць у ёй нашыя актывісты. На Бельшчыне многа ёсць школ, у якіх навучаецца беларуская мова. І хаця Язэп Альшэўскі беспасрэдна не адказвае за навучанне роднай мовы, аднак у гэтай дзялянцы можа шмат дапамагчы і зрабіць. На апошняй справаздачна-выбарчай канферэнцыі аддзела нававыбранае праўленне даверыла яму функцыю намесніка старшыні аддзела.

ЯНКА КІНДЗЮК

Найбольш цікавіцца ў Дуброўскім павеце Беларускім таварыствам і найбольш дапамагае яму развівацца кіраўнік пошты ў Дуброве, Янка Кіндзюк. Ён бывае і ў гуртках на вёсцы, ён чытае праз радыёвузел гутаркі на беларускай мове, ён распаўсюджвае шмат кніжак выданых Галоўным праўленнем БГКТ.

ЯНКА РАЕЎСКІ

Ужо другую кадэнцыю Бельскі аддзел БГКТ узначальвае Янка Раеўскі — кіраўнік павятовага праўлення Польскага чырвонага крыжа. Праца яго патрабуе многа выездаў у вёскі. Уладжваючы справы сваёй установы, адначасова наведвае ён гурткі БГКТ і служыць ім сваёю радаю.

ЯНКА ПАЛОЦКІ

Нававыбраны старшыня аддзела БГКТ у Міхалове Янка Палоцкі, так як належыць, узяўся за працу. Цікавяць яго поспехі і недахопы іншых аддзелаў. Вось таму браў ён нядаўна ўдзел у справаздачна-выбарчай канферэнцыі ў Гайнаўцы. У мінулых гадах функцыю старшыні аддзела ён ужо выконваў, так што мае дастаткова вопыту ў гэтай дзялянцы.

АНАТОЛЬ МАРТЫНОВІЧ

Кіраўнік школы ў Вілінаве (Сямяціцкі павет). Анатоль Мартыновіч не толькі з'яўляецца педагогам. Ён дзеяч свае вёскі, таленавіты рэжысёр і дырыжор. Дзякуючы яму ў найбольш аддаленай беларускай вёсцы стала гучаць літаратурнае беларускае сцэнічнае слова і беларуская песня. Анатоль Мартыновіч многа год быў старшынёю Сямяціцкага аддзела. Зараз ён з'яўляецца намеснікам старшыні аддзела.

УЛАДЗІМІР КУРШЭЛЬ

Намеснік старшыні гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку Уладзімір Куршэль многа прысвячае часу арганізаванню розных мерапрыемстваў у памяшканні ГП. Яго цвёрдае і канкрэтнае слова, яго імкненні да ўдасканальвання дзейнасці аддзела і яго пачуцці адказнасці за гарадскую арганізацыю БГКТ асабліва з'яўляюцца каштоўнымі. Працуе ён механікам у Акруговым праўленні кіно.

ЯНКА ВІШЭНКА

Старшыня грамадскай рады нарадовай у Мілейчыцах Янка Вішэнка заўсёды дапамагае для праўлення ў працы, заўсёды з'яўляецца адным з найактыўнейшых дзеячаў аддзела, бярэ ўдзел ў абслугоўванні вясковых гурткоў, дапамагае ўладжваць ім шмат спраў, якія перашкаджаюць гурткам развівацца і развіваць культурна-асветную дзейнасць.

Апрацаваў
М. Хмялеўскі

ПЕСНЯ ІНСТРУКТАРАЎ ГП БГКТ

Працавалі, працавалі
Дзесяць год.
Гуртавалі, гуртавалі
Наш народ.
Часам нас пачаставалі
Землякі.
Па дарозе пагублялі
Мы гурткі.
І дагэтуль гуртkoў многа
Не відаць.
Надта цяжка нам нябогам
Працаваць.
У ГП не хочуць веры
Даць ізноў.
Кажуць, толькі на паперы
Шмат гуртkoў.
А ГП пераканаць чым
Сапраўды?
Як сабралі мала складчын
Праз гады?
Так прайшло неспадзявана
Дзесяць год.
Надалей незгуртаваны
Наш народ.
Дык, сябры, адзначым чаркай
Юбілей.
І наперад пойдзем шпарка.
Весялей.
Новае дзесяцігоддзе
Пачынаць
Ды ізноў цябе, народзе,
Гуртаваць.

Ігнат Іголка

Розніць нас форма — яднае змест

(Працяг са стар. 4)

Віктар Рудчык — працавіты, верны літаратуры і асабліва сваёй аповесці, як Рамэо Жульеце. Не зразумеў, што аповесць павінна быць вынікам, паслядоўнасцю, рэзультатам малых празаічных форм. Пачаў ад аповесці. Адсюль крах. Яго апавяданні цікавыя і прадуманыя. У гэтай галіне скажа Рудчык многа цікавага і новага.

Мікола Гайдук — аддаўся ў палон гістарызму. Цяжка сказаць, на колькі аўтэнтычныя карціны эпохі ствараюць яго апавяданні. Аднак стварае Гайдук пераканаўчы і сугестыўны вобраз трывогі драгічынскай і бельскай земляў — апошніх рубяжоў перад каталіцкім морам. Патрэбная такая творчасць.

Дзмітрый Шатыловіч чэрпае з найбольш балючых крыніц жыцця: з вайны, рэнегацтва, каланіялізму. Вялікія справы, але паэзія не найлепшая. Замнога ў ёй стогну, дыдактызму. Але ж паэзія гэтая выціснута з сэрца. Прабачма ёй хібы.

Ёсць яшчэ і іншыя: Валодзя Паўлючук, які ў адзін з бліжэйшых дзён можа «выбухнуць» вялікім творам і які напісаў дасканалае «Чарадзейскае шкельца», ёсць Уладзімір Гайдук цесна звязаны з зямлёй, ёсць Уладзіслаў Дваракоўскі, які многа перажыў і многа бачыў, ёсць Дзядзька з Лепля знаток старой Беларусі. Ёсць іншыя.

Усе гэтыя аўтары так розныя ў сваіх стылях і сваёй зацікаўленасці, аб'яднаны цеснай сувяззю з праблематыкай жыцця беларусаў у Польшчы, з чалавекам. Словам — розніць нас форма — яднае змест!

Аляксандр Баршчэўскі

ЯК ВЫ АЦЭНЬВАЕЦЕ ДЗЕСЯЦІГАДОВУЮ ДЗЕЙНАСЦЬ БГКТ? ВАШЫ ПРАПАНОВЫ НА ДРУГОЕ ДЗЕСЯЦІГОДДЗЕ?

ВАСІЛЬ ПАНАСЮК — кіраўнік школы ў Рыбалах.

1. За 10 год Таварыства правяло аграмадную выхаваўчую працу. Калі разыходзіцца пра вёску Рыбалы, дык гэты ўплыў асабліва моцны быў на нашу моладзь. У Рыбалах ніхто не мог аніякай арганізаваць арганізацыі. Моладзь нічым не цікавілася, многа хуліганіла, не цікавілася зусім культурнымі мерапрыемствамі. Калі першы раз у вёску прыехала эстрада ГП «Лявоніха», выступала яна пры невялікай колькасці людзей. Такая ж самая сітуацыя была, калі ў Рыбалы прыехаў драмгурток з Трасцянкі. Але дзякуючы вялікім намаганням Павятовага аддзела БГКТ у Бельску 7 год таму назад была заложана тут першая ў вёсцы арганізацыя — гурток Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Праводзіліся сходы, наведвалі лектары БГКТ. Праз нейкі час пры дапамозе настаўнікаў быў арганізаваны тут драмгурток, які выставіў у пазнейшым перыядзе амаль усе п'есы, якія выдала Галоўнае праўленне БГКТ. Драмгурток браў удзел у павятовых і цэнтральных аглядах, пасляхова выступаў у суседніх вёсках.

Дзякуючы выхаваўчаму ўплыву БГКТ цяпер можна разлічваць на моладзь, можна з ёю шырока разгортваць культурную дзейнасць у вёсцы.

2. У новым дзесяцігоддзі неабходна больш звярнуць увагі на змест гутарак, якія даюцца перад выступленнямі эстрады «Лявоніха» і кінасеансамі, на падрыхтоўку большай колькасці сцэнічных твораў а таксама на часцейшае наведванне гурткоў БГКТ праз актывістаў Павятовага праўлення і ГП.

НЕКАЛЬКІ СЛОЎ АБ ВЫДАВЕЦТВЕ ГП

Калі называем адзін з напрамкаў працы БГКТ «выдавецтвам ГП», чытачы могуць аднесці ўражанне, што гэта цэлая ўстанова з абсталяваннем і кадра-фінансавым забеспячэннем. У сапраўднасці нічога падобнага няма. Ёсць толькі група энтузіястаў пры ГП, якая бачыць патрэбу распрацавання шматлікіх тэм, з паасобных галін ведаў звязаных з Беласточчынай, дзейнасцю БГКТ або беларускай праблематыкай. Да іх належаць таварышы: А. Баршчэўскі, В. Склубоўскі, Ул. Юзвюк, Ф. Берніковіч, А. Бергман, Г. Валкавыцкі, Л. Раманюк, А. Чэчуга, С. Яновіч і некаторыя іншыя. Усе яны ўваходзяць у два творчыя аб'яднанні — Літаратурнае аб'яднанне «Белавежа», старшынёю якога з'яўляецца А. Баршчэўскі і навуковы гурток, сакратаром якога — Ул. Юзвюк.

Апрача членаў успамянутых аб'яднанняў да супрацоўніцтва ў навуковым гуртку прыцягваюцца працаўнікі навукі з іншых устаноў як праф. П. Кожац, дац. В. Чэчуга, дактары: Е. Вішнеўскі, Е. Тамашэўскі і іншыя. Зразумела, што маюць яны большую падрыхтоўку і вопыт і таму працы даюць падрыхтаваныя лепш, але на польскай мове.

Літаб'яднанне «Белавежа» адчувае недахоп такіх вопытных кадраў. Здаецца, што мы мала выкарыстоўваем працаўнікоў навуковых устаноў краіны, у тым ліку кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта, а таксама фальклорныя і мовазнаўчыя працы студэнтаў. Зараз усё здаецца зразумелым. Паявіліся першыя сур'ёзныя публікацыі, а разам з імі новыя кадры з вялікімі творчымі планамі. Упершыню ствараецца магчымасць падбору праблематыкі і павышэння ўзроўню прац. Пяць год таму мы гэтага яшчэ не мелі. Нельга было нават думаць аб нейкім планаванні выдавецтваў.

Што ўжо за 10 год выдадзена і якія нашы планы на бліжэйшыя 2—3 гады?

Найбольш вядомымі кніжнымі пазіцыямі ГП БГКТ з'яўляюцца беларускія календары, якіх ад 1957 па 1966 год выйшла 10 агульным тыражом 58 тысяч кніжак. Распаўсюджаны яны настолькі шырока, што характарызаваць іх хіба няма патрэбы. Але трэба было б паспрабаваць увесці іншыя раздзелы і пашырыць формы кальпартажу.

Выдадзена іншых 7 кніжак агульным тыражом 22 600 штук. Гэта: першы зборнічак паэзіі мясцовых аўтараў «Рунь», фельетон С. Вагуркі «Дзядзька Лявон», зборнік вершаў А. Барскага «Белавежскія матывы», два навуковыя зборнікі з 1961 і 1964 гадоў, кніжка для дзяцей «Мой родны кут», зборнік вершаў Я. Бурша «Прамень думкі» і літаратурны альманах членаў літаб'яднання «Белавежа».

Кожная з выдадзеных кніжак мае сваю вартасць, але найбольшы аўтарытэт выдавецтва здабыло пасля выхаду навуковага зборніка 1964 года і літаратурнага альманаха «Белавежа» ў 1965 годзе. Вось некалькі вытрымак з рэцэнзій. Дырэктар Інстытута гісторыі АН БССР праф. Ніна Каменская распачынае 10-цістаронкавую рэцэнзію так: «Цікавай падзеяй у культурным жыцці беларускай грамадскасці, якая жыве на тэрыторыі Польскай Народнай Рэспублікі, з'явіўся выхад у свет чарговага зборніка навуковых работ... змешчаны ў «Навуковым зборніку» матэрыял як па тэматыцы, так і па афармленню стварае добрае ўражанне і заслугоўвае станоўчай адзнакі чытача».

Орган КВ ПАРП у Беластоку «Газета Беластоцка» ад 22—23 1. 1966 года пісала: «Ёсць гэта (Беларускі каляндар 1966 год) цікавая пазіцыя. Складае яна свайго роду энцыклапедыю аб беларусах у Польшчы. Каляндар багата і памыслова ілюстраваны... бн».

Станоўчую ацэнку атрымаў у ЛІМ-е літаратурны альманах «Белавежа», а таксама ў шматлікіх лістах чытачоў у нашай краіне і за яе межамі, якія ўжо змаглі з ім пазнаёміцца.

Нашыя выдавецкія планы на бліжэйшыя 2—3 гады даволі вялікія. Ужо рыхтуюцца матэрыялы аб дзейнасці гурткоў Беларускай сялянска-работніцкай Грамады на Беласточчыне і чарговы навуковы зборнік, творчасць членаў літаб'яднання — В. Шведа, А. Барскага і іншых, частка якіх дазволіць выдаць чарговы альманах. Запачаткавана збор мясцовых песняў, і трэба будзе выдаць іх асобнай кніжкай. Настаўнікі пачатковых школ дамагаюцца выдання дапаможных матэрыялаў да навучання ў пачатковых і сярэдніх школах гісторыі і геаграфіі Падляшша. І хіба нельга адказацца ад традыцыйных ужо і пачытных беларускіх календароў.

Незалежна ад усяго ёсць патрэба выдання чарговых рэпертуарных пазіцый, дойдуць статуты, фотагазеткі і іншыя непрадбачаныя дробныя выданні неабходныя ў дзейнасці БГКТ.

Ул. ЮЗВЮК

АБ БГКТ ПІСАЛІ:

GRATULUJEMY!

...„Na uwagę zasługuje fakt, że wśród rzesz sympatyków Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego na terenie Białegostoku jest spory odsetek Polaków, szczerze zainteresowanych białoruską kulturą. Jest to niezmiernie pozytywne zjawisko w zacieśnieniu więzów współżycia między białoruską i polską ludnością Białegostoku i województwa".

„Gazeta Białostocka" nr 202 (3123) 26—27.VIII.61 r.

NA NAUKĘ NIGDY NIE JEST ZA PÓŹNO

„Z oświatą dorosłych wciąż u nas nie jest najlepiej. Szczególnie zacofane pod tym względem są rejony wschodnie naszego województwa. Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku pragnąc przyjść z jak najdalej idącą pomocą dla władz oświatowych, opracował pięcioletni plan perspektywiczny oświaty dorosłych...

...Dużo uwagi poświęcono w planie rozbudowie stałych punktów odczytowych. Opracowano też niemniej obszerne zadania w zakresie dalszego rozwoju oświaty rolniczej, w porozumieniu z powiatowymi związkami kółek rolniczych".

„Gazeta Białostocka" nr 205 (3126) 30.VIII.61 r.

KONKURS „NIWY" DLA BIAŁORUSKICH ZESPOŁÓW ARTYSTYCZNYCH

„We wschodnich powiatach woj. białostockiego działa w chwili obecnej około 70 białoruskich zespołów artystycznych. Spełniają one poważną rolę w popularyzacji ojczystej piosenki, tańca i żywego słowa. W ubiegłym roku zostało zorganizowane 450 występów amatorskich w okolicznych wsiach i miasteczkach.

W trosce o należyte oddziaływanie wychowawcze tych zespołów na własne środowisko, redakcja tygodnika białoruskiego „Niwa" i Zarząd Główny BTS-K w Białymstoku ogłaszają Konkurs Zespołów Artystycznych o Puchar „Niwy". Jest to masowa impreza, mająca na celu zwrócenie uwagi na miejscowy folklor".

„Gromada — Rolnik Polski" nr 16 (1508) 6.II.1962 r.

OWOCNA DZIAŁALNOŚĆ

„Ludność białoruska zamieszkuje głównie wschodnie powiaty naszego województwa. Znaczną rolę w jej życiu kulturalnym od-

(Працяг на стар. 7)

· алякcей карпюк ·

ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

Цяпер у атрадзе ёсць на што глянуць. Робіцца цесна ў Ліпніках, трэба шукаць стаянку ў большым лесе. Збіраемся перакачоўваць у Каралёўскі лес. Адтуль будзем прыходзіць толькі на заданне. Застаецца ўладзіць пару спраў.

Церахаў Міцька з Грыбаўцоў да вайны служыў у Чырвонай Арміі і ля Мінска трапіў у палон. У лагер зачасціў белагвардзейскі афіцэр і прапанаваў тым, хто запішацца ў нямецкую армію, ежу, вопратку, волю. Міцька трымаўся, трымаўся і вырашыў запісацца.

«Няхай толькі накормяць і выведуць за калючыя драты, то ўбачаць мяне, як сваё вуха», — разважыў ён.

І пачаў шукаць зручнага выпадку.

Немцы з такіх палонных сфарміравалі вайсковую часць, сабраліся адпраўляць на Усходні фронт. Міцька папрасіўся на некалькі дзён дахаты. Да Міцькі прыстаў нямецкі яфрэйтар. Прыбыўшы ў Грыбаўцы, хлопец наказаў нам забраць яго, Міцьку, у партызаны, каб нават бацькі не здагадаліся, куды дзеўся. Мы ведалі Церахавага сына да вайны, не верылі ў яго здраду, узяліся ратаваць.

Наст. ў час і начштабу Міцьку Карповічу ўцякаць з хаты: лесніка меліся ўзяць з фокусам.

Яшчэ звечара за двума Міцькамі ў Грыбаўцы я паслаў пяць чалавек на чале з Яроцкім. Солтыс са Скраблякоў паведаміў, што сабраў многа малака і яек, масла для немцаў; Грыша Налівайка з двума хлопцамі

адправіўся ў сваю вёску па харчы. Застаецца ў лагеры яшчэ многа людзей, галоўным чынам беластоцкіх. Мы нават не ведаем адзін другога па імені. Некаторыя смяюцца няшчыра, не могуць схаваць трывогі і насцярожанасці, штучна падстройваюцца пад агульны вясёла - бяспечны лад. Нашае знаёмства не праверана на тысячы драбніцах, перада мной яшчэ не атрад. Найлепш людзей збліжае справа, трэба іх паставіць пад небяспеку, даць магчымасць праявіць сябе, зблізіцца, узняць дух у слабых. Забіраю рэшту партызан, вяду на паўстанак Саколе.

На паўстанку дзяжурыць наш сувязны Мікалай Янюк. Падбіраемся ноччу, сігналім яму.

— Патрулі пайшлі! — шэпча дзяжурны з цемры. — Давайце сюды!

Увальваемся ў будынак вакзала. Тэлефоны, тэлефоны, тэлефоны, — аж пяць штук! Рычагі ад стрэлак, семафораў. Акумулятары, балоны з газам. Яшчэ нейкія апараты. На сценах вісяць аркушы паперы, каляровым тушам выведзены ламаныя лініі і гатычныя літары. Нават вісіць чорная дошка для вызначэння спозненых паяздоў. Сёння яна чыстая, на планачцы — анучка, крэйда. Апаратура гудзе, звоніць; мігаюць, як жывыя, чырвоныя і зялёныя вочкі. Мы ўсе ўзбуджаны, адчуваем сябе няўпэўнена: дакрануліся да пульсу Германіі!

— Сядайце! — супакойвае нас дзяжурны ў чырвонай шапцы. — Раней, чым праз дзве гадзіны, патрулі не вернуцца. Зараз павінен поезд ісці з Усходу. Я вас паклікаў акурат. Толькі б не паражняк трапіўся!

Мы прывалаклі карністры з бензінам. Ставім іх пад сцяну, прысядаем хто дзе.

— Коля, а каторым ты з Гітлерам гаворыш? — асвоіўся ўжо Кардаш і бярэцца за крайні тэлефон.

Янюк не паспявае адказаць на жарт. Засакатаў ключ у тэлеграфным апараце, папаўзла стужка тэлеграмы. Дзяжурны хапае канец, уважліва чытае.

— З Валіл! З жывой сілай!

— Займаць месцы, як дамовіліся!

Вылятаем на перон. Недзе далёка пішчыць паравоз.

Камісар з хлопцамі кідаецца ў цемру, бегчы з паўкіламетра. Стрэлкі цэнтралізаваныя, адчыняюцца з будынка вакзала. Калі поезд уз'едзе на развілку, стрэлку пераложым, адны вагоны пойдуць па леваму пуці, другія па праваму, поезд абавязкова зляціць з рэек. Нашы яго там абстраляюць.

Праходзіць пяць напружаных хвілін. Па грукату вызначаю, дзе эшалон, праз адчыненае акно не зводжу з Мікалая вачэй. Янюк трымаецца за рычагі, глядзіць на мяне. У роўнае гудзенне колаў урываецца спачатку адзін здвоены стук, затым другі, трэці... — паравоз, тэндэр, службовы вагон....

— Коля, давай! — крычу.

Янюк з усяе сілы бярэ на сябе рычаг. Ціўкнулі драты перадач, панеслі Янюкову волю ў цемру. Там чуецца раптоўнае:

Гр-р-р-р!

Вагоны пайшлі па шпалах! Амаль адначасова выбухаюць кулямёты і вінтоўкі. Стрэлы, выбухі, ляскат ламаных вагонаў перамешваюцца, лясное рэха ўсё павялічвае, зліваe ў суцэльную магутную сімфонію — нічога не разабраць!

— Выкінь мне дошку, Мікалай! І крэйду!

— Лаві!

Янюк аблівае бензінам памяшканне, для лепшай упэўненасці б'е сякерай апаратуру. Я крэйдай выводжу на дошцы: «Па сваім дзяжурным можаце справіць памінкі. Так партызанскі атрад імя Каліноўскага разлічыцца з кожным прадажнікам!» Дошку прыстаўляю да слупа, вяртаюся ў будынак. Сябра чыркае запалак.

Пфух! — пругкая хваля газаў б'е мне ў твар, выносіць абодвух на перон.

З будынка ўжо вырываюцца языкі полымя. На пероне відна, як удзень. Абсмаленыя і аглушаныя, кідаемся да сваіх.

ПРАЦЯГ БУДЗЕ

ДОМ РАМАНАВЫХ

Гурток БГКТ у Бялевічах заснаваны быў у красавіку мінулага года.

— Запісалася 27 асоб, — кажа старшыня гуртка Пятро Госцік. — Апрацавалі мы план дзейнасці. Перш за ўсё рашылі вывучыць нейкую беларускую п'есу. Настаўніца меляшкоўскай школы, наша зямлячка, Зіна Кахановіч, параіла нам зацікавіцца «Прымакамі». Яна стала нашым рэжысёрам. На ваяводскім аглядзе аматарскіх драмгурткоў мы з нашымі «Прымакамі» заваявалі першае месца. У гэтым сезоне, таксама пад кіраўніцтвам Зіны Кахановіч, апрацавалі мы «Паўлінку». 5-тага лютага ставілі яе ў сябе ў святліцы. Маем намер паказаць сваю «Паўлінку» ў суседніх вёсках. Можа нават зноў у Беласток удасца нам дабрацца. Усе члены нашага гуртка сістэматычна аплочваюць складчыны, усе падпісаліся на «Ніву» і на сельскагаспадарчыя курсы ходзяць. Хочам выбрацца недзе на экскурсію. Пакуль што збіраем на гэтае мерапрыемства грошы, між іншым, прызначаем на гэта даход, які дае нам пастаноўка п'ес.

— А ці ёсць у вас у вёсцы нейкія другія арганізацыі?

— А як жа. Ёсць партыйная арганізацыя, сельскагаспадарчы гурток і гурток вясковых гаспадынь. У іх саставе знаходзіцца многа членаў гуртка БГКТ.

Цётка Кацярынка, Марцінчыкава жонка, аднак, наракае:

— Няма ў нас моладзі: ні дзяўчат, ні хлопцаў. Усе параз'язджаліся па свеце. Так што нам старым прышлося ў беларускі гурток запісацца.

Седзячы за гарачым чайком у Марцінчыкавай хаце падводзім падлік эмігрантаў з вёскі Бялевічы. Найперш пералічваем тых, хто дабіўся вышэйшай адукацыі. Дзеці суседзяў, знаёмых, сваякоў, уласныя дзеці. Прозвішчы вядомыя ад дзедаў-прадзедаў. Але цяпер да гэтых прозвішчаў трэба дадаваць тытулы: інжынер, магістр, лекар, фармацэўт, геадэзіст, доктар, ад'юнкт, прафесар. Урэшце дзядзьку Марцінчыку не хапае пальцаў у абедзвюх руках.

Настаўніца Зіна Кахановіч з'яўляецца рэжысёрам бялевіцкага драмгуртка.

— У нас жа таксама было тры дачкі, — кажа цётка Кацярынка. — Бывала з жахам думала, што з імі будзе? Мы ж амаль беззямельныя. Хто захоча браць батрацкія дочкі? Цяпер я спакойна за іх. Вывучыліся, замуж павыходзілі таксама за інжынераў. Добра ім жывецца. Я старая, вясковая баба, але сваё ведаю, што за ўсё гэтае трэба дзякаваць нашай народнай уладзе!

Дык вось нечакана перакінуліся мы ад праблем працы і дзейнасці вясковага гуртка да спраў больш агульных, да спраў характэрных не толькі для вёскі Бялевічы. Жыве тут 52 гаспадары. Вёска раскінута па хутарах. Зямля нядрэнная. Многа лугоў і сенажацяў. Гэта асноўнае багацце бялевіцкіх гаспадароў. Кожны з іх трымае па 3—4 каровы і кожны прадае штодзень па 20—25 літраў малака, але ёсць і такія, што прадаюць нават па 40 літраў. Як не лічы, звыш 2-х тысяч злотых штомесяц плыве ў кішэню.

У Бялевічах цэняць час і тэхніку.

— Быў у нас адзін такі, — гаворыць дзядзька Марцінчык, — што яшчэ ў мінулым годзе спрабаваў сеяць з плахты, але і ён ужо адрокся. Цяпер мы ўсё робім гуртакоўскімі машынамі.

Сельскагаспадарчы гурток дзейнічае ў Бялевічах ад вясны 1963 года. У яго распараджэнні трактар і многа іншых машын. Усе яны выкарыстаны поўнасцю.

Гурток не мае страт. Значыць гаспадараць тут добра.

Адчыняюцца дзверы і разам з хваляй марозу ўваходзіць Юльян Кахановіч.

— Прымай Марцінчык дахоўку! — заяўляе ад парога.

— Аднак удалося? — пытае Марцінчык.

— Усё можа ўдацца, толькі трэба добра пахадзіць.

Потым высняецца, што дахоўка, якую ўласным канём прывёз з Гарадка Юльян Кахановіч, патрэбна на тое, каб пакрыць гаспадарчы будыначак, які пабудавалі пры мясцовай святліцы.

Прашу расказаць мне гісторыю бялевіцкай святліцы.

— Што ж мы будзем тут гаварыць, давайце пойдзем, пабачым гэты «Дом Раманавых».

— Дом Раманавых?

Кахановіч смяецца з майго здзіўлення. З яго скупых паясненняў, са слоў другіх субяседнікаў вынікае, што ў «царствуючую» сям'ю бялевіцкіх «Раманавых» апрача Кахановіча ўвайшлі яшчэ солтыс Вільдовіч, столяр Марцінчык, Аляксандр Кахановіч і некаторыя другія жыхары Бялевічаў. Так іх ахрысцілі мясцовыя жартаўнікі. За гэта, што яны першыя загаварылі пра будову ў сваёй вёсцы святліцы, што найбольш напрацаваліся пры пабудове гэтага «Дома Раманавых». Святліцу будавалі тут сапраўды грамадскім чынам.

І вось мы ў прасторнай, прыгожа адмаляванай зале. На сцэне — вялікі тэлевізар. За ім таксама аж у Беласток ездзіў Кахановіч.

— Не хацелі, чэрці, нам яго прадаць, але ўсё можна, толькі трэба добра пахадзіць.

Цётка Кацярынка стараецца нябачна адгарнуць з падлогі недакуркі.

— Гурток заснаваў у нас інструктар Літвін, — гаворыць старшыня гуртка Пятро Госцік.

— Прымай, Марцінчык, дахоўку, — кажа Юльян Кахановіч, адзін з заснавальнікаў «Дома Раманавых».

— Адны старыя засталіся, — уздыхае цётка Кацярынка, Марцінчыкава жонка.

— Штодзень прыходзяць з цэлай вёскі і да поўначы сядзяць пры гэтым тэлевізары. Нават не хочацца ім устаць, каб папяросу загасіць у попельніцы.

— А калі вось у суботу наш гурток даваў «Паўлінку», сабралося каля двухсот чалавек.

І так вось зноў мы вярнуліся да бялевіцкага гуртка БГКТ. Члены яго жывуць і працуюць у вёсцы. Тады ўсе справы вёскі іх моцна хвалююць.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

Канферэнцыя Дуброўскага аддзела

(Працяг са стар. 2)

ся б узяць у рукі «Ніву» ці беларускую кніжку.

За гэтым і папраўлілася сужыццё насельніцтва на здаровых асновах.

«Няма ніякага сумнення, што БГКТ адыграла вялікую ролю для збліжэння насельніцтва», — сцвярджаецца ў дакладзе.

У карыснай але канкрэтнай дыскусіі гаварылася аб паляпшэнні працы аддзела і гурткоў, былі просьбы каб ГП больш цікавілася працай гурткоў і аддзела.

На ўвагу заслугоўвае адобраная ўсімі прапанова, каб сядзібу Дуброўскага аддзела перанесці ў Ячна.

На канферэнцыі выбралі 10-асабовае праўленне аддзела, якое ўзначаліў Іван Кіндзюк, рэвізійную камісію са старшынёю Юрыем Януцікам і дэлегатаў на V з'езд, сярод якіх знаходзіцца сакратар ГП БГКТ Уладзімір Юзвюк. Пасля канферэнцыі прадэманстравана беларускі фільм «Чырвонае лісце», які выклікаў зацікаўленне ўсіх гледачоў.

(МЛ)

АБ БГКТ ПІСАЛІ:

(Працяг са стар. 6)

grywa Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne...

...Obecnie pierwszoplanowym zagadnieniem jest intensyfikacja działalności oświatowej. Nawiązywanie w niej do bogatej spuścizny postępowej współpracy białorusko - polskiej i jej lokalnych tradycji, stanowi ważną funkcję internacjonalistycznego wychowania społeczeństwa...

...W konkretnym działaniu wyrastają nowe kadry aktywu głęboko związanego z życiem rodzinnej wsi, miasta; wolnego od narodowych uprzedzeń. Jest to rezultat wysiłku wielu instytucji i organizacji społecznych, w tym i BTS-K".

„Gazeta Białostocka" nr 42 (3271) 19.II.62 r.

„LAWONICHA" PRZYJECHAŁA!

„Ale „Lawonicha" nie tylko koncertuje — śpiewa i tańczy. Systematycznie współpracuje również z wiejskimi zespołami amatorskimi, przychodząc im z nieocenioną wprost pomocą fachową".

„Gazeta Białostocka" nr 218 (3447) 13.IX.62 r.

UCZĄ SIĘ BIAŁORUSKIEGO JĘZYKA

„...Nauczanie języka białoruskiego jest jednym ze specyficznych momentów procesu wychowawczego w środowisku mieszanym narodowościowo, procesu, który warunkuje prawidłowe oddziaływanie szkoły na otoczenie.

Najbliższe plenarne posiedzenie Zarządu Głównego BTS-K poświęcone będzie zagadnieniom dalszego rozwoju oświaty na terenach zamieszkałych przez ludność białoruską."

„Gazeta Białostocka" nr 247 (3486) 17.X.62 r.

O WŁAŚCIWĄ ATMOSFERĘ W SZKOLE I ŚRODOWISKU

„W pow. hajnowskim i bielskim istnieje po kilkanaście wiejskich szkół podstawowych z białoruskim językiem wykładowym. Ich doświadczenia wychowawcze wywołują ostatnio duże zainteresowanie wśród pedagogów. Nauczanie języka białoruskiego rozpoczyna się w nich od klasy pierwszej szkoły podstawowej, a nie od drugiej jak w innych szkołach. Dziecko jest w tym okresie bardzo chłonne na materiał podawany przez nauczyciela w znanym mu języku białoruskim. Mniej boleśnie przeżywa okres przygotowawczy, łatwiej przywiązuje się do szkoły. Bo przecież dialektem tego języka posługują się jego rodzice i otoczenie...

...Zagadnieniom tym poświęcono wiele uwagi na ostatnim plenarnym posiedzeniu Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku i na poprzedzających je konferencjach nauczycielskich".

„Gazeta Białostocka" nr 301 (3540) 19.XII.62 r.

W ZASIĘGU BTS-K

„Białorusini działając w swojej organizacji — w Białoruskim Towarzystwie Społeczno - Kulturalnym — i poza tą organizacją, na równi z innymi mieszkańcami Polski pomnażają jej dorobek we wszystkich dziedzinach".

„Gazeta Białostocka" nr 166 (3714) 15.VII.63 r.

Выпшукаў у архівах і выбраў — **С. Яновіч.**

ШТО ГЭТА?

Развязка адгаданкі са стар. 8: тыповая гарадская сцэна, інакш: цягнуць у БГКТ інтэлігента.

Праграма на 1—6 III. 1966 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

„Wraki'(' polski), 1—2. „Lek" (czeski). 3—4. „Inspektor i noc" (bułg.), 5—6.

Кляшчэлі

„Harry i kamerdyner" (duński), 1—2. „Człowiek, który wątpi" (radz.), 3—4. „Pingwin" (polski), 5—6.

Дубіны

„Profesor" (franc.), „Bracia" (bułg.), 5—6.

Нарва

„Nieletni świadek" (angl.), „Pięciu" (polski), 2—6.

Нараўка

„Dwie strony medalu" (angl.), „Jest taki chłopak" (węgierski), 2—6.

Чыжы

„Mansarda" (polski), „Irena do domu" (polski', 2—6.

Дубічы Царкоўныя

„Szczęściarz Antoni" (polski), „Człowiek, który wątpi" (radziecki), 2—6.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Car Kałojan" (bułg.), „Ruda Julka" (franc.), 2—6.

Орля

„Przemytnik z Piemontu" (franc.), „Ostatni świadek" (NRF), 2—6.

Райск

„Czapajew" (radz.), 2—6.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Umarli milczą" (NRD), I s., „Umarli milczą" (NRD), II s., 2—6.

Міхалова

„Futrzany gang" (angl.), 1—2. „Testament uczonego" (radz.), 3—4. „Olbrzym" (USA), 5—6.

„Powodzenia, chłopcze" (jugosłowiański), 1—2. „Gdzie twoje miejsce" (czeski), 3—4. „Urocza gospodyni" (USA), 5—6.

Мілейчыцы

„Przebudzenie" (czeski), 1—2. „Susza" (brazylijski), 3—4. „Człowiek, który zabił Liberty Valencea" (USA), 5—6.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Wiatr ucichł przed świtem" (jugosł.), 1—2. „Wojenna przyjaźń" (węgierski), 3—4. „Ojciec żołnierza" (radz.), 5—6.

Шудзялава

„Casanowa znad Dunaju" (węgierski), „Skowronek" (rumuński), 2—6.

Сідра

„Drzwi stoją otworem" (jugosłowiański), 1—2. „Człowiek z przeszłością" (radz.), 3—4. „Ameryka, Ameryka" (USA), 5—6.

Сухаволя

„Był sobie dziad i baba" (radziecki), 5—6.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор

„Człowiek z I-ego stulecia" (czeski), „Prawo i pięść" (polski), 2—6.

Ліпск

„Jadą goście, jadą" (polski), „Biała karawana" (radz.), 5—6.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie —14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok 1 Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458 Bhk 563 D-3

Гумар і сатыра

(Пры стале, адзін пры другім, шчыльным колам сядзяць акаўпачаныя - цені дзеячаў, актывістаў і дыскутантаў. Заслона ідзе ўгору ў момант, калі на сцэне раздаюцца доўга несціхаючыя, бурныя апладысменты).

— ...Ну, а цяпер, хлопцы, давайце падыскутуем аб БГКТ. Мы зашлі ў такі тупік, што нам трэба рэарганізавацца. Многа мы не напрацаваліся, але гэта сведчыць аб нашай дынамічнасці, арганізацыйнай жывучасці.

— А што такое БГКТ?

— БГКТ? Дом пры Варшаўскай 11, у якім памяшчаецца цудоўная святліца энтузіястаў і сімпатыкаў беларускай культуры.

— БГКТ — інструктар, сігналізатар, рэпрэзентатар, таталізатар, інквізі...

— Гэта вы аб гэтай аўгіевай канюшні гаворыце? А ерунда! І ціха. Я хачу нарэшце заняцца літаратурнамастацкім аб'яднаннем...

— Дзе вашыя амбіцыі, з якімі я да гэтага часу лічыўся? Што такое БГКТ — я ведаю. Чым яно павінна быць — вось пытанне. Мы ж рэарганізуемся.

— А чым павінна быць «Белавежа», вы ведаеце? Я толькі ведаю. Але я не буду захапляцца яе дасягненнямі. І не буду захапляцца сваёй роляй у аб'яднанні. Трывожныя сігналы паяўляюцца — вось што.

— Верце ў тое, што ён гаворыць і — у друкаванае слова. Яно ў гісторыю вас зацягне.

— На БГКТ-аўскіх плячах мноства аблудных абавязкаў...

— Паважаныя сябры, надзвычай мілыя гледачы, і вы, надзейныя чытачы, нам трэба пакончыць з дубліраваннем форм і металаў працы іншых арганізацый. Не дубліруйце, бо нягледзячы на вялікія недахопы, усё ж можна з чыстым сумленнем не чырванець.

Э-ЭЙ! УХНЕМ!

— Кадры вінаваты. Кадры — асноўная справа. Таму нам неабходна стварыць ядро, штаб людзей, якія б планавалі і кіравалі. Яны — а не мы.

— У магічныя лічбы трэба верыць, грамадзяне. Прапаную паклікаць 44 старшынь, 44 сакратароў: 44 падначалены 43, 43 падначалены 42, 42 падначалены 41...

— А можа гурток вінаваты?

— Гурток вінаваты??? Іх няма ж!.. А... э... не тое, цьфу... — Так! Гурток вінаваты! (апладысменты).

— А гэта я першы сказаў, што ў гуртках «мёртвыя душы». Я першы, я першы...

— ...32 падначалены 31, 31 падначалены 30...

— Гаворыце, гурткі нежыццяздольныя? Эй, хлопцы, не веру. От жа ж паеду калі і пабачу.

— ...3 падначалены 2, 2 падначалены 1. Ух! А... а што такое гурток?

— Вазьмі энцыклапедыю «Аб гуртку амаль усё» і пачытай.

— Усё ясна. Так, так і трэба. Вось яно дзе. Аб ідэалогіі як складна. І аб філасофіі гладка. А гісторыя — дасканала. І дзе ж тут развязваць гурткі, калі яны, так сказаць, у кніжках апісаны?

— Толькі гурток! Без гуртка нам, — кажы, — прапала.

— Брава! Нам — толькі з гуртком, ніяк — без гуртка...

— Мае пачцівыя сябры, але дубліроўка...

— Развяжыце гурткі, развяжыце гурткі...

— Можа калектыўнае членства...

— Каб цэлыя вёскі прыязджалі? Што вы? Штаб не вытрымае.

— А можа моладзь вінавата?

— Моладзь? Не! Яна вас ажыццявіць.

— А што такое моладзь?

— Моладзь патрабуе ўвагі да сябе і хоча сучаснасці.

— І джаза?

— І джаза.

— І самбы з румбай?

— І самбы з румбай.

— А гэтага... народнага... рай-тай-тай — не?

— А гэтага рай-тай-тай — не!

— Моладзь вінавата!

— А гэта я першы сказаў, што моладзь вінавата... я... я... (на сцэне пачынаюць сварыцца, і таму апусцім заслону).

СІДАР ГРЫЗУН

АКРУГЛІЎ

— Колькі ўжо ў вашым гуртку складчын сабралі? — спыталі аднаго старшыню гуртка.

— У сярэднім каля трыста злотых выйдзе.

— А дакладней?

— Калі акругліць, злотых так чатырыста будзе.

— Ну, а ўсё ж колькі?

— Дзвесце.

УСЁ ЛЮДСКОЕ НАМ НЕ ЧУЖОЕ

Малая палеміка.

ШТО ГЭТА?

Падумай, а калі фантазія падвядзе цябе, тады скарыстай з развязкі, якую знойдзеш унутры нумара.

Прысніласся прапанова

Ад часоў, калі павяліся ў «Ніве» артыкулы аб паляпшэнні дзейнасці Беларускага таварыства, абступаюць мяне страшныя сны.

Ого, страшны сон!

Сняцца мне ўсялякія прапановы што да лепшага Беларускага таварыства. Начытаешся гэтых прапаноў, і пасля мучаць яны ўсю ноч да белага дня. Жонка думае, што я закахаўся ў суседцы, а я не магу прызнацца ёй у прапановах з «Нівы», бо і пашто прызнавацца — не паверыць, гатова закіпець і махлярам абазваць. Цаню сямейны лад, які б ён там не быў!

Але явіцца цэлы Нью-Йорк прапаноў, а кожная з іх бы той небаскроб. Ох, і высокія яны пад неба і, здаецца, Таварыства пануе над светам нашым марным, які ў дурнасці сваёй не падазрае, хто валадар ягоны!?

Не смейцеся!

От, прысніласся мне пасяджэнне Галоўнага праўлення Беларускага таварыства. Пасяджэнне адкрыў генеральны старшыня і даў голас падгенеральнаму старшыні. Падгенеральны старшыня выступіў з прамоваю аж да вечара і перадаў слова падпадгенеральнаму старшыні, які гачарыў цэлую ноч да ранку.

Праходзілі суткі.

На дзесяты дзень дайшоў да голасу сакратар, а пад канец месяца, напярэдадні выплаты, кончыў выступаць трыццаць сёмы намеснік сакратара.

Пасяджэнне было прысвечана ўдзяленню ўказанняў інструктару Ваньку адносна яго задач на месяц. Інструктар Ванька адзін усяго і адзіная ён апора арганізацыйная.

Ванька ведае сваю важнасць для лёсу Таварыства і цэлага свету, таму сваімі вушамі слухаў прамоў, а сваімі рукамі цацаў грудзістых актывістак ягоных. Бо і праўда: вушы адно, а рукі другое; вушам работа і рукам таксама.

Дваццаць пяць падпадпадпадпадгенеральных старшынь і семдзесят сем намеснікаў сакратара на чале са старшынёю і сакратаром вельмі задаволены Ванькінымі вушамі.

І так кіпела дзейнасць у Беларускім таварыстве, аж я прачнуўся ад зайздрасці.

Цяпер канчаецца чарговы месяц кіпучай работы Ванькі для дабра свету; канчаецца чарговы месяц пільнага кіраўніцтва ГП Беларускім таварыствам і светам.

Брава, брава, брава!..

*

Такім прысніласся мне здзяйсненне адной прапаноў, якая ашчаслівіла цярплівыя старонкі цярплівай «Нівы».

КОЛЬКА СПЛЮХ

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе Хвядоры Хахатун і Яфрэма Смехуварта з Паджарышч змяшчаем песню п. з.

Плач старшыні гуртка

(на мелодыю «Восемнадцать лет»)

За вуглом, за вязам
Сонейка заходзіць.
Чаму ж то інструктар
Да нас не прыходзіць?

У святліцы моладзь,
Людзі у святліцы...
Што цяпер-ка будзе,
Святыя, скажыце?

О гурток, гурток мой,
Ты асірацелы,
Без душы, без сэрца,
Без крыві і цела.

Як жа ж мне ўсміхнуцца,
Выступаць на сцэне,
Калі аніяк нас
У Гапэ не цэняць?

Чаму ж не прыехаў
Ты да сіраціны?
Ой, інструктар ўрэдны!
Ой жа ж ты, скаціна!

А мы ўсё без планаў
Вядзем свой напрамак.
І не можам выйсці
З «грамадаўскіх» рамак.

Занясло сумненнем
Свет наш навакольны —
Можа і сапраўды
Мы нежыццяздольны?

І. ЧЫКВІН

НАША БАГАЦЦЕ

(або амаль анекдоты)

У актыве БГКТ многа педагогаў («Я вас навучу!»).
У актыве БГКТ многа акрабатаў («Я вам пакажу!»).
У актыве БГКТ многа вучоных («Я вам растлумачу!»).
У актыве БГКТ многа маралістаў («Сорам саромецца роднай мовы!»).
У актыве БГКТ многа бывалых людзей («Ведаю адзін такі гурток, у якім ляпей, чым у вашым!»).
У актыве БГКТ многа элегантаў («На старшыню прапрапаную выбраць Агату, дзяўчыну — кроў і малако!»).
У актыве БГКТ многа няведаючых роднай мовы («Народ нас п а п р э!»). (ся)

Між намі

Калі Бог хоча каго-небудзь пакараць, ён пасылае яго па сучасную п'есу для мастацкай самадзейнасці.

НАШЫ ПАРАДЫ

Узбіраючымся на Парнас «белавежцам»

Памалу, але надзейна...

«НАШЫ ІНТЭРВ'Ю» («НІВА»)

— А як вы праводзіце свой свабодны час?